

PLĂCÎNȚA CONSTANTIN

AFIȘ (Expoziția anuală de grafică)

VICTORIA DEPLINĂ A SOCIALISMULUI ESTE INEVITABILĂ!

Recentă Constituție, de la Moscova, a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, prin uriasă însemnătate teoretică și practică, a problemelor discutate, reprezintă o dezvoltare creatoare a gândirii marxist-leniniste, oglindind creșterea forțelor comunismului din lumea întreagă. Subliniind cu tărie faptul că direcția principală de acțiune a comunistilor și a imensei majorități a omenirii este lupta pentru pace, în condițiile existenței și a întrecerii pasnice. Declarația a cercuit interesul și asentimentul tuturor oamenilor cinști, luptători pentru democrație și pace, de pe toate meridianele și paralelele globului. Declarația Constituției formulează, cu claritatea și profunzimea specifică gândirii marxist-leniniste, tezele fundamentale care se desprind din situația politică, economică și socială a epocii noastre, „al cărei conținut principal îl constituie trecerea de la capitalism la socialism, inaugurată de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie”.

În această epocă, socialismul a obținut succese fără precedent în domeniul producției, al științei și al tehnicii, răspunzând într-o măsură tot mai mare necesităților materiale și spirituale ale omenirii. De aceea, direcția principală și particularitățile esențiale ale dezvoltării istorice a omenirii „sunt determinate de sistemul socialist mondial, de forțele care luptă împotriva imperialismului, pentru transformarea socialismului la societățile”. În vreme ce lumea socialistă, condusă de partidele comuniste și muncitorești, în lumina genialei învățături marxist-leniniste, fiind seama de bogata experiență a Uniunii Sovietice și de particularitățile fiecărui popor, prosperă și clădește o orânduire nouă, „sistemul capitalist mondial este cuprins de un proces adânc de decădere și descompunere”, care-l va duce inevitabil la pierire. Putrefacția capitalismului — se arată în Declarație — se manifestă cu cea mai mare putere în principala țară a imperialismului contemporan — Statele Unite ale Americii, unde imperialismul a devenit cel mai rapace exploatare internațională. Pentru a se menține în această situație deosebită, creatoare de profituri imensoare, imperialiștii americani s-au transformat în „reazimul principal al reacțiunii mondiale”, într-un „jandarm internațional” și un dușman al popoarelor din lumea întreagă. Dar în ciuda războaielor rece, în ciuda blocurilor agresive, în ciuda uneltirilor mirșave ale monopoliștilor din țările capitaliste, popoarele tuturor țărilor se ridică tot mai hotărât împotriva imperialiștilor, împotriva inumanului sistem colo-

Don Deșliu

Cîntec de plecare

Ies la plimbare printre astre
copiii visurilor noastre,
căutătorii de secrete
prin constelații și planete..
Salută Soarele, fac semne
Selenei palide, solemne,
care se minunează — ce e
cu ei pe-aleile lactee,
pină mai ieri umblînd pe-aci
doar serafimii de servicii..

Din palma stepei, aurie,
zburnesc luceferi în tărie
fintini de raze se desferic
peste Sahara de-ntunerice,
învecinîndu-ne privirea
o clipă — cu nemărginirea,
șoptînd că ziua nu-i departe,
cînd omul va sosi pe Marte,
cu-șteag pe care înălțîndu-l
se-nbujoarează-ntreg pămîntul.

E-alături, la o răsuflare,
tărîmul fără de hotare..
Au început să se-nfiripe
nemărginitele aripe
chează zborului deapururi
al lutului — către azururi..
Și de-ar mai fi atîta doară,
ne-ar fi plecarea mai ușoară
o lespede — cam cît Negoiul
și dedesubt — pe veci —
Războiul.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VA!

Luceafărul

REVISTĂ a UNIUNII SCRITORILOR din R. P. R.
Anul III, Nr. 24 (59) • 15 decembrie 1960 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

Discuții despre limba literară

Acad. prof. Iorgu Iordan

Într-o sedință din anul acesta, Secția de limbă, literatură și artă a Academiei R.P.R. a discutat, pe baza a trei referate, unele probleme ale limbii literare actuale. Cei mai mulți dintre participanții la dezbaterile foarte interesante, atît prin temele tratate, cît și prin conținutul observațiilor făcute, s-au ocupat mai cu seamă de „dreptul” pe care l-ar avea scriitorii și, în general, diverșii minutori ai condeiului de a „crea” în materie de limbă și, în strînsă legătură cu asta, de chestiunea neologismelor.

Cu privire la „creațiile” lingvistice, părerile exprimate n-au prezentat deosebiri prea mari de la un vorbitor la altul. S-a căzut oarecum de acord că scriitorii pot și chiar trebuie să-și exercite „dreptul de creator”, dar nu în domeniul vocabularului, ci în acela al frazeologiei, adică în îmbinarea cuvintelor și a propozițiilor, în găsirea de noi procedee stilistice, menite să dea expresie adecvată și totodată originală conținutului de idei și de sentimente al operelor. Cît despre vocabular, s-a recunoscut, direct și, mai ales indirect, că șanse de reușită au numai „creațiile” de ordin semantic; creațiile cu nuanțe de sens noi a cuvintelor deja existente în limbă, ceea ce înseamnă, de fapt, găsirea unor imagini necunoscute mai înainte.

lingviști care n-au ce face altceva mai bun sau a cite unui scriitor izolat ca Al. Philippide. În ultima vreme s-au înmulțit glasurile de protest contra „stricătorilor limbii”, cum i-a numit acesta din urmă în unul dintre articolele sale. Voi reproduce aici cîteva aprecieri și observații înregistrate de mine mai mult întimplător, și, lucru curios, tocmai din reviste — în care apare, bineînțeles înfinit mai des, scrisul incriminat.

„E bine iarăși să vorbim aceeași limbă. În unele crânci se folosesc fraze lungi, latifundiare; cu lexicul pedant și întorsuri feline de propozițiune, încît, de te iei pe urma ei, cînd ajungi la punct, constai că ai gîtit răscuit. De ce stilul acesta „abscons” (ca să zicem așa!) și alambicat pentru a ne explica dacă am jucat bine sau nu? Ce s-ar alege de spectacolele noastre, dacă noi, pe scenă, am vorbi așa cum scriu unii croniciari? Hai să scriem și să vorbim pe înțelesul tuturor!” (Ion Fintescu, în „Gazeta literară”, 25 iunie 1959).

„Inclinăm să credem că nu caracterul tehnic, de specializare științifică al criticii este elementul care se interpune izolator, între mesajul critic și cititorii. Altele, mi se pare, sînt dificultățile reale. Este vorba de limbajul pretios, de întorsăturile sintactice nefirești, de inadvertențele logice și gramaticale, de folosirea improprie a unor cuvinte, de calcări lexicale sau sintactice inutile, în contradicție cu spiritul limbii noastre de creație lingvistică arbitrară etc.” (ibid., 11 febr. 1960, p.3, în articolul „Critica stilului”, unde se citează „creația” găunoaște, găsită la unul dintre autori studiați).

„Ce înseamnă termenii ce „orizontalitate” și „sens al verticalității”? ; formulării greoaie, căutate, boală a expresiei pretențioase”; „frază ostentativ-dificilă, alambicată și încărcată cu termeni de așa-zisă specialitate” (Savin Bratu, ibid., 4 august 1960, în articolul „Accesibilitatea și terminologia criticii literare”).

„... problema prețiozității în stil la care critica ar trebui să renunțe, pentru că nu vîd întrucît folosește o asemenea modalitate de exprimare accesului la critică al elevului sau cetețeanului care vrea să se informeze”. (Spune unul dintre participanții la „Masa rotundă” cu tema „Critica literară și școala”, în „Viata românească”, nr.3, 1960, p.58).

Deoarece consemnarea sporadică a unor „perle” lexicale și stilistice poate da (și da, cu siguranță) impresia că avem a face cu manifestări izolate, voi înșira în cele ce urmează, cu riscul de a plictisi pe unii cititori, dar cu convingerea că voi trezi interesul și, poate, indignarea altora, toate pasajele înfîlțite de mine, în ultimii doi ani, la o lectură (țin să precizez acest amănunt important!) extrem de sumară, atît ca număr de publicații, cît și în ce privește atenția cu care am citit articolele respective.

Limbajul artistului... colaborează la demistificarea. la dezalienarea... Cu atît mai mult a responsabiliza pentru aceeași vină imaginară, pentru alienare. limbajul social și cel artistic ca atare... Este nevoie atunci de o revigorare, de periodică injecții cu substanță proaspătă, cu elemente ale noului”. (Gazeta literară”, 4

junie 1959). „...ca niște bauldairiene personaje... poetul aduce acum vieții noi o virgiliană cîntare lăudînd germinarea și rodirea (ibidem). „Trăsătura ce incununează pe comunist, certitudinea clarvăzătoare în triumful cauzei sale permite poetului însuși fetele de comunism să înfrunte propria dispariție cu mîhnirea calmă a unui demurg, iar creației, versului său să desfășoare timpul vibrînd etern în urechea spirituală a generațiilor, conform viziunii lui Mihai Beniuc însuși. Viziune admirabilă prin echilibrul majestuos și tăcînd stînistru și ferice, întine întru morții și lumina de soare marin în care copiii Comuni se vor scîlda fericiți”. (Ibid., 11 iunie 1959). „...participă la dezalienarea lumii... Beniuc nu e un D'Artagnan care-și paradează cicatricele și isprăvile spre seducție și nici măcar un padladin dintr-o „gestă”, o baladă feudală... Săturic, versul beneclian nu pare prea experimental. De nu totdeauna, în majoritatea volumelor lui Beniuc vălătește valul eroic”. (ibidem). „...dacă n-am înțeles că liniaritatea este obligatorie într-o asemenea narajaune cu intenții agitatorice” (ibidem). „...acele specii epice, lirice sau dramatice ce au născut... cea mai vastă audiență și cea mai puternică influență în rîndul maselor” (ibidem). „Nu e vorba de a recomanda rețete sau de a prefabrica soluții...” (ibidem). „Eugen Frunză publică un grupaj de cinci poezii... Poezia e însă dificultă... iar minutorul de idei, în domeniul specialității lui, incapace... lumea însă și a spaimelor vagi și obsesive... scriitorilor nu mai e monografiat rupt... de societate” (ibidem). „...cînd vinea din piesele de la a intîlnia nu mai funcționează cum trebuie” („Contemporanul”, 19 iunie 1959). „...cît de promițător ascende cariera celor doi tineri comediieni” (ibidem). „Cele 11 proze cuprinse în volumul de față „Gazeta literară”, 9 iulie 1959). „...aserțiunile revizioniste după care angajare

Marile confluente

Micșarea comunistă mondială s-a transformat în cea mai influentă forță politică a timpului nostru și a devenit cel mai important factor al progresului social.

Micșarea aceasta, care izbăvește ca un izvor de apă vie în istoria fiecărui popor, a ajuns astăzi la marile confluente devenind un flux al aspirațiilor omenirii, un flux cu dimensiuni nemăsurabile, un flux care poartă cu el atîtea viseuri, atîtea aspirații, atîtea certitudini, atîți nădejdi și atîta putere în cale.

Un flux a cărui abluie a înșăși istoria un flux al cărui curs e însăși mesajul înalt al omenirii.

Sistemul creștinilor unei țări care a simțit din plin ce înseamnă pentru ea micșarea comunistă. Sistem creștinilor unei țări în care, de multă vreme micșarea comunistă s-a dovedit a fi cea mai influentă forță politică și în care tot ea s-a dovedit a fi factorul esențial al progresului social. Pentru noi, pentru lagărul socializmatului, poate că multă din adevărurile consemnate de Declarație sînt mai femele.

Haie, pentru noi de se învețează și prin actul de la 23 August, pe care numai un partid mator și cu puterile influență în masa a putut să-l inițieze și să-l conducă, și prin cel de la 6 Martie care a dovedit de cîtă încredere se bucura partidul în fața opiniei publice, dar și prin conștiința că sub conducerea partidului, am realizat un important progres social, stîrnind baza economică a socialismului.

Pentru noi, deci, celălalt al unei țări care dovedește prin întreaga ei înțelegere de adevăruri înseamnă micșarea comunistă, este clar că în mintea celor 38 de milioane de oameni, cîți activă în partidule comuniste din lume, se alină, în primul rînd, destinele omenirii.

O avangardă de 36 de milioane de oameni pasete în fruntea muncitorilor din întreaga lume, roșindu-și războiul, și alături de ei, vitorul, cîmăntul de mînași în vîlătușă a marxism-leninismului, în lupta comună pentru transformarea ei în vîlătușă.

Această avangardă este sigură pe rotul ei în desăvîrșirea istorică, este conștientă de sarcinile și în creșterea și în grandioasă, își exprimă punctul de vedere deschis și conștient.

Declarația, prin caracterul ei strict stilistic, prin marile realism cu care procedează, conținutul său foarte acut ale omenirii, este prima dovadă a ceea ce spun marile probleme ale contemporanului, conținutul principal, direcția principală și particularitățile principale ale dezvoltării istorice a societății omenesti sînt determinate de sistemul socialist mondial, de forțele care luptă împotriva transformării socialismului la societățile. Nici un fel de istoric al imperialismului nu pot opri dezvoltarea progresivă a istoriei. Au fost crea și vor fi crea și în viitor victorii hotărîtoare ale socialismului este inevitabilă.”

Corneliu Leu

TRIBUNA SCRITORULUI TÎNĂR

Răspunderea generației — răspunderea fiecăruia dintre noi

Nu știu precis cum, dar istoria literară va înregistra cu certitudine prezența noastră. Înainte de toate pentru că e prezența primei generații de scriitori născuți și aflați în plin proces de maturizare odată cu revoluția. Generația celor născuți în 1930! Poate că așa ne va înregistra istoria literară. Generația celor care fiziceste s-au născut odată cu afirmarea masivă a principiilor realismului socialist iar spiritualmente odată cu eliberarea țării, cu acel an al genezei, 1944. Generația celor aflați în jurul vârstei de 30 de ani, acum în primul an al șezănelului — și din care fac parte colegii și prietenii regretatului Nicolae Labiș (fără îndoială cel mai generos și mai înzestrat dintre noi) Titus Popovici, Andreișoiu, Mirodan, Tiberiu Utan, Pop Simion, N. Tertulian, Tic, Damian, Al. Oprea, Ion Dodu Bălan, Mazilu, Cosăuș, Ștefan Luca, Ion Horea, Ion Brad, Gheorghe Tomozei, Ion Lăncrăjan, Teodor Bals, Fănuș Neagu, Sîtu Andras, Fodor Sandor, Szabo Gyula, D. R. Popescu, Vasile Rebreanu, Cristian Maurer, Al. Simion, Lucia Olteanu, Petre Sălcudeanu, Bojidar Cherpinișan, Ion Grigorescu, Dan Grigorescu, Octav Panu Iași, Dan Hăulică, Mihai Stoian, Nicolae Stoian, Corneliu Leu, V. Ripceanu, Al. Lungu, Ștefan Iureș, D. Micu, N. Velea, Horia Bratu, Lucian Raicu, Marin Bucur, T.C. Maniulescu, D. Solomon, Ștefan Bănuțescu, Eugenia Anton, Ilie Purcariu, I.D. Șerban, Costache Anton, M. Gavril, Traian Iancu, Dorel Dorian, Ion Băieșu, Georgeta Horodincă, etc.

Nu știu dacă o generație se poate consemna numai prin vîrstă. Știu însă că generația noastră, în afară de vîrstă, e legată prin ceva mult mai substanțial și suferă mult mai înalt: prin atașamentul comun pentru socialism, prin contopirea totală

Continuare în pag. 10

și fierbinte cu marile probleme și cu marea frumusețe a epocii. Scriitorul nostru a cunoscut eșecuri și dubii inerente; potinuri dureroase și zboruri piezoșe din care se bușugău ameiții ca păsările îmbrășate de lumină; ne apucăm de poezie și ne trezăm făcînd proză și proza o năclăiam în surrogat de poezie dulceagă — dar mai presus de toate și de orice, inima noastră a bătut cinstit pentru revoluție. Pulsul inimii noastre s-a acordat cu marelui puls al epocii și poate, de multe ori, inima ne-a bătut mai tulburător și mai frenetic (incălzită de evenimentele prin care treceam) decît am știut să găsim și să așternem pe hîrtie cuvîntul potrivit care să facă și inima cititorilor noștri să bată la fel. Nu trebuie să uităm însă că poate tocmai în asta constă și marea originalitate a generației noastre: constă nu numai în frumusețea și greutatea pionieratului, în cazna destelării noulor pămînturi dar și în faptul că mulți dintre noi înainte de-a ne lega viața de condei și masa de scris, am luptat pe primele baricade pasnice ale socialismului la Salva-Vișeu și Bumbești-Liveni; unii ne-am făcut ucenicia în piața Palatului, sau ne-am înregistrat în primele detașamente de atac împotriva tifosului exantematic din campania iernii și primăverii lui '47. În orice caz, fiecare în felul lui și toți laolaltă am fost prezenți la toate marile evenimente prin care a trecut

poporul nostru și le-am trăit din plin începînd cu naționalizarea, cu ieșirea primelor tractoare rominești de pe porțile uzinei brașovene și cu înfingerea primelor jaloane și-a primelor par-plașe pe valca și-n apa Bistriței

Cu toată tinerețea anilor noștri avem adunat un material uman și faptic extraordinar, un material pe care în alte epoci trei generații de scriitori nu l-ar fi adunat la un loc.

Am umblat, ne-am frîmțit, am adunat mereu, ne-am exercsat, ne-am lărgit respirația după respirația epocii și acum, cred, că trebuie să ne pregătim serios, cu toții laolaltă și fiecare în parte, să facem marile salt spre maturitate, spre marile opere durabile. Unii dintre noi au și făcut acest salt, alții au acumulat toate forțele necesare evenimentului în orice caz nimănui nu îi mai este îngăduit să scrie și să publice fără o îndelungă chibzuință. Răspundem în aceeași măsură de creația noastră și de creația întregii generații. Maturii, să rămînem tineri, pentru că vitalitatea artistică e veșnic tînără și cu aceeași ardore să ne contopim și să slujim marilor idei și marilor probleme ale epocii. Cuvîntul nostru să devină sigur și ferm și polifonic, glasul întregii noastre generații să cuprindă întreaga plenitudine a epocii.

În însemnarea aceasta fugară și vrea să pledez deopotrivă pentru tinerețe și pentru „maturitatea ei” — această tinerețe gravă și zice, conștient de forța, farmecul și răspunderea ei — și pentru responsabilitatea fiecăruia dintre noi de-a înălța pe umerii cit mai sus cu putință sarcinile (de-aci încolo înfinit mai grele) care apasă pe umerii întregii noastre generații.

Alecu Ivan Ghilic

DOR

Desene de TIA PELTZ

Semn pe cîmp

Drumu-a fost răsruce.
Piatra a fost cruce.
Griu-a fost flăcău,
și cușitul rău.
Poate din iubit,
sau din argățil,
sau pentru-un pămînt,
sau pentru-un cuvînt,
sau c-a vrut să mine
viața către mine...
Nimeni nu mai știe.
Jur de jur cîmpie,
drum îngust, și-o piatră
mulă ca o piatră.
Drumu-a fost răsruce
piatra a fost cruce...

Zăpadă

Peste mahala a nins.
Toți salcimii-ncet s-au stîns,
toate străzile-au intrat
sub ștergar de in curat,
bologanii noroiși
parcă-s de argint, sticloși.
Prin pruncia de omăt
pașii tăi tot îi mai văd,
deși-s singur prin omături
pașii tăi mi-i văd alături.
Anii-s zece, douăzeci,
mahalaua n-o mai treci,
dar te simt în dreapta mea
draga mea, pierduta mea,
tu, înzăpezirea mea...

Înec

Iar m-am dus să-nec un dor
la crăia apelor,
apelor, suratelor,
dorul poate bate-l-or.

Apa, jumegînd miloasă,
mi s-a plîns, neputincioasă,
cumcă zgîlție și-nghite
nave-n fier și lemn zidite,
îneacă ogoarele,
mestecă malurile,
mușcă din păduri, și latră,
surpă cheiul greu de piatră,
onu-l poate îneca
numai dorurile ba,
că vîiesc și fierb în val
și le-aud oamenii iar...

Dunărea, văduvă rea,
nu poate nimic nici ea,
numai dorul meu, că-i
il lasă neatingător,
il face salce și nor,
sau nisip rătăcitor...

Frunză de-nălțime

Frunză de-nălțime,
foaie dusă-n vînturi,
cînd n-o mai ști nime
unde-s, în pămînturi,
tu să-l lași, iubită,
pe flăcău să zboare,
fruntea dogorită
să și-o zvînte-n soare,
și în steaua Vineri
față de-o aflu
— n-am fost și noi tineri
lasă-l lîngă ea...

Dar să-și nalțe casa
cu pridvor spre noi,
noaptea-n el să iasă
tinerii-amîndoi,
și dacă-i răcoare
— poate-n munți e n-
ea să se-nfășoare
în marama ta,
și privind pămîntul/
fulg albastru-n vîi
să le-aducă vîntul
dor de ochii tăi...

Focul din cer

Pe cîmpii de cer,
la răsruce de ger,
prin pletoasa noapte,
peste căi de lapte,
stele-au instelat,
sori au fulgerat,
sau poate-n cîmpii de cer
și-a scos oile-un oier,
de e mai lumină-n
bolta alumîă?

Stelele n-au instelat,
sorii noi n-au fulgerat,
nu e-n cer
nici un oier,
inger nu-i, nici lucifer,
doar rachete de-ale mele
incarcate-n doruri grele
joc curat culeg din stele,
gerul să-l schimbe-n căldură,
seceta s-o schimbe-n bură,
noaptea să le topească,
cerul să-l împămîntească

În gura oborului

În gura oborului
e ziua soborului,
aburește-un borș de miel,
crapul nu se dă nici el,
nici scrumbia-n fiplă-nchisă,
cu carnea ca de căișă...
Ehe, dulce ștevioară,
țarină de primăvară,
rac din bălțile domnești,
fierț cu-o felină-ntră clești
caș nevătămat cu apă,
ehe, surioară ceapă,
ceapă verde și subțire,
nu te-aș da pe-un pumn de lire!

În gura oborului
e ziua soborului,
jumegă grătarul uns,
vinul parcă nu-i deajuns,
drobul parcă e prea mic,
micul parcă nu-i nimic,
și se duce-n cer un nor
a sfîrșit de-april, și-a dor...

În gura oborului
e ziua soborului,
doar pelinu-n cană plînge,
inima în ierbi și-o frînge,
plînge, prostul, de se-omoare
pînă-și face gîndul seară...
Ehe, nori de primăvară...

Casă nouă

Sus, acolo-n lună,
am demult o dună
netrecută-n hartă,
lîngă-o vale moartă.
Eu i-am dat și-un num:
neștiut de lume
și poate cîndva
sus, pe duna mea,
casă voi dura.
Poarta am s-o sprijin
între-un nuc și-un oișin,
vederi moi, c-o boare,
peste zid coboare,
lîngă geam să-mi cresc
busuioc lumesc,
și-n pustii lunare
noi să fim cuvîntul,
noaptea, cînd răsare,
stăpînînd, pămîntul,
și-n țării, în lună,
luminează-o dună
ce, ne-nscrisă-n hartă,
numele și-l poartă...

Niciodată

Să fi fost spre crucea nopții
de-mi umblau prin sînge hoții?
Să fi fost spre ziua nouă
de simțeam pe ochi cum plouă?
Să fi fost spre geana zilei
de frîgea sinul copilei?
Să fi fost spre totdeauna
că prin ierbi pierdusem luna?

Dar a fost spre niciodată,
greaua noapte niciodată...

Ploaie

Ploaia, buruiană deasă,
crea pămînt de cer să feasă,
și pe vechi și-alteia căi
ploaia șterge pașii tăi...

Pe unde-am iubit odată
crește buruiana beată,
părul tău se stînge-n ploi,
nu mai știm nici noi de noi,

și ca ploaie și ca vînt
ne tot pierdem în pămînt...

Peline

Peline, inima mea,
și cu sor-ta Dunărea,
Dunărea cu anafoare
și cu mîlurile-amare,
m-am bătut cu vadra mare.
Cîte-o vadră de iubire,
cîte două de neștire,
zece cît am fost cătană,
pîn'la suță de pomână.
Am bătut, m-am amărit,
și de voi mi s-a urit,
dar de viață nici pe-atit!

Cheiule

Cheiule cu-argint de scoică,
leagăn tu mi-ai fost și doică,
alfabet mi-ai fost, și casă,
cheiule cu piatră roasă...
Șuierînd pe lîngă-o bîntă
priveam valuri fără țîntă,
și-am iubit și-o față mare
colo-ntră elevatoare,
cheiule cu ierburi rare...

Cheiule, grădina mea,
unde-i vorba ce-mi zicea?
N-a rămas nicio fărîmă
lîngă-un șlep, lîngă-o partimă?
Colo-ntră elevatoare
nu-i vreo șoptă care doare?
Și din lotci de vis o mie
nu mi-a fost nici una mie?
Și cînd țipă-o macara
nu-i vreun blestem pentru ea?
Pentru ea și pentru mine,
cheiule cu trepte line...

Cheiule, apă copilă,
Dulcea-amara mea Brăilă,

mi-ai lăsat din lotci o mie
numai pe-asta, de hîrtie,
de mi-o pierd, ca orice țînc,
și-n aval, și în adînc,
și-n bulboci, și-n anafoare,
cheiule cu ape-amare,
inimă de piatră tare...

Atom

Floare cu petale grele
cu vecia pietrii-n ele,
stai de cînd e lume-n cuști,
soare n-ai, și nu te uști,
clocotînd în strîmta seră
lava ta uraniferă.

Cînd te-am dibăcit, nevruiă,
din grădina nevăzută,
și-ai zburcînt din pumnii mei,
n-ai știut ce te mai vrei:
sau cucută uriașe
noaptea boltînd peste orașe,
sau ciorchine alb pe ram,
liliac să-mi bați la geam...

Și-ai să scoți din strîmta seră
flora ta uraniferă,
și-nvîind pustiurile,
și-aromînd țirziurile,
dezgheșînd zăpezile,
și plouînd livezile,
vei trimite și-n țării
slova mea, și bucurii,
floare cu arome grele,
semnul al puterii mele.

Satelitul sovietic al soarelui

Steaua mea, turnată-n fier,
umbliă-n veșnicii de cer.
Stelele se sting, în treceri
steaua mea-ncrustată-n seceri
și-n ciocane dăltăuță,
bate calea-i nesfîrșită.
Gîndul meu, turnat în fier,
umbliă-n lungi cîmpii de cer
fără vîi și fără dimburi.
Gînd de fier, purtînd în simburi
ramu-nținerind mereu
crîngul cosmosului meu.

Roșu

Bolta privit-a pămîntul.
Roșu, de veacuri, vespîntul/
Roșu de ochi nedormit,
roșu de sînge-aburit.

Bolta privește pămîntul.
Roșu, alt roșu, vespîntul.
Roșu de-o mare de stele,
roșu de grînele grele,
roșu, sub cearcănul lunii,
de zorii și-amiaza Comunii.

Nicolae Labiș

S trăbăteam împreună cu un grup de scriitori mealegru Moldovei. Era la începutul lui noiembrie și era spre amiază, o amiază limpede cu adieri de vânt și lăunz alinând în toamnă... La Mălini, printre casele albe, printr-o poartă — pădurea lui, — am regăsit lumea minunată a poeziei lui Labiș, lumina care l-a lăsat în priviri, care nu m-a mai învăluit de mult, grădina în care a ascultat zămzetul stupilor, gorunii cărora le-a atins ramurile și chiar aerul pe care l-a respirat. Da, am văzut acel aer, l-am simțit fosnindu-ne în preajmă ca un freamăt de aripi albe. Camera poetului era la fel ca în ziua în care a părăsit-o ultima oară, în vara lui '56. Cărti, pe o etajeră. Le cunosc. L-am văzut aplecat asupra lor. Caut rindurile peste care a trecut, citese însemnările lui. Caut urmele de cerneală. Acum și ele vorbesc. Peste cărți, o jucărie care l-a amuzat, cind era copil (și cind n-a mai fost copil?) o jucărie simplă, de lemn îmbrucătit și animat de sfori interioare. Iată o ramă de portret, cioplită de el la „lucru manual”. Iată fereastra. Către această fereastră după care se întrezărea, în nopțile geroase, chipul mamei, și-a îndreptat gândurile poetul, acolo, în casa din cartierul bucureștean:

„In muniți noștri astăzi zăpezile torc lenes / Izvoarele înfruntă în clinchete subțiri, / Și caarele de munte nerovoase prin poiene-și / Urmează-n tăina calea iernatică iubiri. / ... / Sau clopoteii molcomi cerșii pe-ntraga vale / Care-duceau colinde la noi în lung convoi. / Cind ascultam la gemuri și palma dămite / Imi mîngia obrazii îmbujorați și moi. / Azi e la fel și vîntul așteaptă-n adormire / M-așteptă cu vîntul roșu, vioasă să-mi dai / Dar sint acum departe, privind în amintire / O mamă grijulie și-un băiețel bălai”.

Ne-am despărțit cu greu de casa în care totul ne amintea de poet și părinții lui ne-au petrecut pînă la poartă (știu, cu dragostea cu care și-ar fi petrecut fiul) și am promis asta ne întorcem. Am promis asta și sori micuțe a lui Labiș, Dorina, care era în tovarășia unei mițe „Pașuca” mult, mult mai vîrstnică decît ea. Mița, căreia poetul, copil, i-a dat-acest nume, a fost și ea cîntată în poezii, așa cum a fost tot ce înconjoară casa amintirii din Mălini.

Și acum, în primele zile ale acestui neobișnuit decembrie, Nicolae Labiș ar fi implinit 25 de ani! Ar fi implinit... E vîrstă cui? A poetului? Nu, moartea l-a fulgerat în luna în care implinea „douăzeci de ani și încă unul”. 25 de ani, această vîrstă superbă, rămîne dacă nu vîrstă poetului, vîrstă poeziei sale. O poezie care crește în timp, care înaintează în timp. Poezia lui Labiș, prin marea ei forță dinamizatoare, prin suflul ei romantic, prin strălucirile mijloace imagistice, rămîne exemplul perpetuu pentru toate generațiile de tineri poezi care își vor încorda lira pentru a cînta epoca constructorilor socializmului și comunizmului. În dureres de scurtă lui viață, Nicolae Labiș s-a impus ca un poet stăpin pe mijloacele de exprimare care nu l-au dus la izbîzni facile, ci au fost numai haina de preț a ideilor sale. Temperament febril, interesat de tot ce influențează viața lumii, pasionat scrutător în viitor, poetul a dovedit că nimeni altul din cei de-o vîrstă cu el, ceea ce înseamnă prezent în actualitate. El și-a îndreptat tirul versului său împotriva bolnavicișoșilor stări de inerție care pot să-i cuprindă pe cei slabi, pe cei care nu sint capabili să înfrunte furtunile vieții. Acestei idei, a luptei cu inerția, îi este consacrat volumul apărut postum, în care cititorul de poezie a găsit mesaje poetice, încărcate de electricitate entuziasmului, versuri vibrînd de dragoste și de ură. Încă odată trebuie spus că Labiș a fost un poet mare, că a lăsat suficiente pagini de poezie demne de a fi transcrise de grămăticul anilor, Timpul, cu pană aurită în cartea poeziei romînesti.

Gheorghe Tomozei

Angela Chluaru

DE DOUĂZECI DE ANI ȘI ÎNCĂ UNUL...

In douăzeci de ani și încă unul
Pe schela vieții nu ne-am întîlnit
Și nu ne-am întîlnit nici în ajunul
Cumplitului tău salt în asfințit.

Dar astăzi aplecîndu-mă pe-o carte
Cu titlul ca un filifit de steag
Cu toțta visului ce veșnic arde
M-ai fulgerat prelung, tovarăș drag!

Prizonieră-n strimtele coperte
Dind literă-i cu trupul de tipar
Tînd spre inimă și spre minți inerte
Țișnesc din ea săgeți cu virf de jar.

Vrăjmoșii urii, lenii și minciunii,
Împarte manifeste versul tău
Și leagă nepăsarea strîns în funii
Și taie-n carne vie ce e rău!

Mai dur decît un bloc de minereu
Și toțtuși mîdios cum e alunol
Tu vei rămîne tînar, tot mereu
De douăzeci de ani și încă unul!

Florența Albu

Pe Bucium

Aminții lui NICOLAE LABIȘ

E vremea cind vinul incepe să cînte
Și luna aprinde stejarii pe Bucium,
E vremea cind trec innotînd printre stele
Cocorii și toamnă-n pe dealuri, la Bucium.

O, cum se-nfioară în ierbi intinericul
Și cîntul de greier și vîntul ca flăcără
Și cum vin pe urmă-ne, clătîntătoare
Catarguri de umbră, cu pinze de lună!

De unde răsi și unde te duci,
ce drumuri trecute îți cauți sub frunze,
pe dealuri cu vii și stejar, sus, pe Bucium?

De parcă te-ai aud cum rizi ca un ied,
cum îți cauță-n sus ochii umezi, rotunzi,
de parcă te faci risipă, risipă,
sub cerul cocoarelor pe dealuri, la Bucium...

E vremea cind vinul incepe să cînte
și sună pămîntul sub lună, cu frunza.
Poate, din nou îți porți pașii cu noi,
de cîntă vinul, pe dealuri, la Bucium?

1951 - octombrie.

Din „problemele” tinerilor scriitori

În ultimul timp organizațiile obștești ale scriitorilor și presa literară acordă o atenție sporită scriitorilor tineri. Preocuparea e de peplin justificată. Congresul al III-lea al P.M.R. a deschis în fața literaturii perspective atît de ample, încît e întrec să ne gîndim din ce în ce mai stăruitor la ziua ei de mine. Creația literară are de reflectat o realitate atît de bogată, cu eroi atît de puternici încît, de bună seamă, generația „matură” a slujitorilor cuvîntului nu va putea răspunde singură sarcinilor noi. Viața se dezvoltă într-un ritm vertiginos și sint atît de laturi ale prezentului care încă nu și-au găsit oglindirea în cărți, încît pătrunderea avîntată în viitor devine tot mai mult un privilegiu al tineretului. Se știe doar că un scriitor cu greu se desprinde de experiența cîștigată, dar nevalorizată artistic.

Avem după o expresie a lui Mălcovskî — altele „datorii neplătite”. Dar viața nu așteaptă. În raportul C.C. al P.M.R. prezentat de tovarășii Gheorghiu-Dej la Congresul al III-lea al Partidului se arată că „înfăptuirea prevederilor planului de 6 ani, prima etapă a programului de perspectivă a cărui schiță a fost întocmită în ultima vreme, va deschiide în fața poporului noi orizonturi și mai luminoase: desăvîșirea construcției socialiste și perspectiva trecerii treptate la construcția comunizmului”. Literatura va avea deci de reflectat — nu peste prea multă vreme — o nouă epocă grandioasă — cea a construcției comunizmului. Impliniturile ei sint cuprinse în programa etică de astăzi. A da viață artistică acestui tablou, fără seamăn de frumos, e o sarcină pe care o va îndeplini — încontestabil — generația de scriitori care astăzi încă n-au atins 30 de ani. Iată de ce toți acei cărora le este drag destinul literaturii noastre, care sint răspundere solidară și pentru ziua ei de mine, și pentru în același timp nevoia firească de a-i ajuta pe tinerii scriitori, de a-i pregăti pentru implinirea minunatelor sarcini care li se vor ridica în fața într-un viitor destul de apropiat.

Ca să-i poți ajuta pe tinerii scriitori trebuie să cunoști preocupările lor specifice. Dai există oare probleme specifice ale tinerilor? Au dreptate oare tovarășii care vorbesc despre „proza tinerilor”, „poezia tinerilor”, „dramaturgia tinerilor”, „critica tinerilor”? Mie mi se pare că nu, că a vorbi, de pildă, de niște probleme „specifice” ale „prozei tinerilor” este și hazardat și derutant. Astfel poate li încurajă doar un soi de avangardism literar — „prozum și izolarea” — neretivul de întregul front scriitoricesc. În realitate, tinerii prozatori au de rezolvat exact aceleași probleme de creație ca și prozatorii vîrst-

nici. De asemenea, poezii, dramaturgii etc. Atunci? — nu este cazul de a se vorbi de loc de „problemele scriitorilor tineri”? Ba nu. Sotoc că asemenea probleme există, dar sint de altă natură.

Un scriitor tînar, pe de o parte manifestă întotdeauna o mai mare aviditate de nou, iar pe de altă parte dispune de o experiență de viață și de creație mai limitată. Antiepigonișmul „organic” al tineretului artistic este ca atare explicabil și n-ar fi intru nimic alarmant dacă n-ar genera — prost înțeles de către unii — și atitudinile de înrondă cu totul necorespunzătoare. Să nu uităm că influența cea mai directă de sub greutatea căreia tînde să se elibereze o generație, este întotdeauna aceea a generației care a precedat-o. Ori, în istoria literaturii noastre (ca și în alte țări de democrație populară) generația scriitorilor care s-au maturizat după Eliberarea țării, a fost și generația prin eforturile căreia s-a consolidat metoda de creație a realismului socialist. În același timp să nu uităm că — așa cum se arată și în Raportul tovarășului Gheorghiu-Dej la Congresul al III-lea al P.M.R., concepțiile ideologice străine pătrund la noi și ca „reflectare a influențelor lumii capitaliste”. Realizmul socialist s-a consolidat în lupta neînspăcătă împotriva „curenților” moderniste de tot felul, care continuă să li predominante în literaturile burgheze ale Apusului. Lipsiți de experiența de viață și de pregătire artistică necesară, unii tineri au interpretat asemenea influențe ca tendințe „noi” în raport cu realitățile realist-socialiste ale literaturii. Aceasta a fost o greșeală gravă care în anii din urmă a înrănit înfructivă afirmarea unor talente promițătoare. Acum, fenomenul ca atare a fost depășit, însă vigilența trebuie să rămînă trează. Neastîmpărul și aviditatea se manifestă firesc și printr-o mai

mare receptivitate față de tot ce este nou în viață. Este un mare avantaj al scriitorilor tineri care au trebuit să li vealorificat multilateral. Dar realitatea este întotdeauna dialectică. Avantajul se transformă uneori în dezavantaj dacă nu e bine mîluit. Fenomenele vieții sint întotdeauna contradictorii. „Nou” nu este doar ceea ce n-a fost încă, sau n-a fost încă reflectat în literatură, ci ceea ce e caracteristic, propriu, tipic dezvoltării progresive a poporului pe făgașul construcției socialiste. Acest „nou” se afirmă și se consolidează în lupta învernată cu manifestările vechiului. De aceea sarcina scriitorului nu se poate reduce niciodată la aceea de a înregistra — mai mult sau mai puțin fidel — apariția unei trăsături noi, ci de a încadra în procesul organic al dezvoltării. Ori din acest punct de vedere graba de care dau dovadă unorii tineri, combinată cu insuficiența pregătire politico-ideologică, poate duce — iar în unele cazuri și dus — la greșeli supărătoare în generalizarea artistică a fenomenelor vieții.

Problema aceasta de creație este și una de etică profesională intrucît se leagă strîns de atitudinea scriitorului față de această pasiune. Ori din acest punct de vedere, este cît se poate de important pentru cei care sint tineri azi să-și însușească experiența generației care l-a precedat, pentru că tocmai această generație a făcut pionierat în cunoașterea vieții noi. Dorința de a se afirma într-un chip nou e irumoașă, demnă de încurajare, dar devine nihilism inadmisibil, dac devine conjugată cu minimalizarea celei mai importante experiențe din istoria literaturii noastre, a celeia prin care ea a devenit realist-socialistă.

scriitori tineri de a interrupe experiența proprie de viață, pentru realizarea artistică a celorlalte timp noi pe care le-au acumulat în primii ani de viață îndependentă. E cazul cred a reamintim mereu îndemnul partidului adresat scriitorilor de a aprofunda cunoașterea vieții printr-un contact viu și permanent cu oamenii muncii. Cînd pentru atingerea acestui obiectiv un scriitor mai vîrstnic se hotărăște să se deplaseze pentru „documentare”, gestul e firesc, explicabil. Dar cînd pronesă să discute despre „documentare” și scriitorii tineri, începi să te miri. Dacă nici printr-o viață ca atare nu e documentare, dacă nici ei nu realizează „un contact viu și permanent” cu oamenii muncii prin chiar îndependința sarcinilor lor zilnice, de muncă și obștești, atunci înseamnă că undeva poezie va greși-o, că este ceva fals în atitudinea lor față de prolesunea scriitoricesc.

Neastîmpărul și aviditatea de nou a tineretului este firesc și li căduzite înspre cunoașterea cît mai adîncă și cît mai largă a vieții noi, care se îmbogățește zi de zi în patria noastră. Ar trebui să li încurajăm în fel și chip la tînăr această pasiune. Ori din acest punct de vedere, este cît se poate de important pentru cei care sint tineri azi să-și însușească experiența generației care l-a precedat, pentru că tocmai această generație a făcut pionierat în cunoașterea vieții noi. Dorința de a se afirma într-un chip nou e irumoașă, demnă de încurajare, dar devine nihilism inadmisibil, dac devine conjugată cu minimalizarea celei mai importante experiențe din istoria literaturii noastre, a celeia prin care ea a devenit realist-socialistă.

Mihai Novicov

SCRIITORUL ȘI SCENARIUL DE FILM

rui lipsuri pot fi remediate de inteligența regizorului, jocul actorilor etc. Unii scriitori, apreciați pentru măiestria lor artistică, pentru înțelegerea și talentul cu care tratează fenomenele complexe ale vieții, ar deveni greu de recunoscut, dacă ar fi judecați după scenariile pe care le-au scris.

Cea de-a doua cauză se referă la o viziune mai mult sau mai puțin cinematografică a scriitorului și, în funcție de ea, obiectivele la un scenariu pot fi mai multe sau mai puține. Filmele-spectacole plac, dar de cele mai multe ori spectatorul printră să vadă o piesă la teatru și nu pe ecran, chiar și atunci cînd este vorba de o piesă foarte bună. De ce? Pentru că filmul a obișnuit pe spectatori cu mai multă mișcare și mai puțină vorbă, pentru că vorbind prea mult actorul nu are posibilitatea să se miste, nu are posibilitatea să fie „în largul lui”. Mulți tineri scriitori în loc să exploateze posibilitățile pe care le dă imaginea și să întrebunteeze dialogul, doar acolo unde nu se poate fără el, acolo unde sentimentul sau ideea nu se pot reliefa fără ajutorul cuvîntului, explică imaginea, utilizează adjectivul, acolo unde o simplă privire din ochi li poate înlocui, descriu pe o pagină întreagă, poetic și convîntor, un început de toamnă, cînd din toată descrierea nu rămîne în film decît o jumătate de metru pe peliculă, din cei 2700 de metri cît are „un lung metraj”. De aceea, se ajunge uneori la scenarii de sute de pagini, care nu includ în ele faptele nici pentru o jumătate de film. Scriitorului, avînd în minte foarte mult material, trînd în sinea lui viața eroilor săi, i se pare tot important, ca atare, pune foarte multe cuvinte hirtice, creează o năvălă cinematografică, dinamică, dar după care, bineînțeles, nu se poate face film. Aproape nimic nu s-a adăugat schiței lui Gheorghe Doamna cu călîntul, dar dacă cineva s-ar încerca să descrie toate reacțiile sufletești pe care le stîrnesc eroii din filmul cu același nume ar trebui să scrie un roman de câteva sute de pagini. Același lucru se poate spune despre năvăla Soarta unui om de Mihail Solohov. Cuvîntul în film înseamnă esență, el trebuie folosit numai în măsura în care ajută efectiv la realizarea acțiunii și la caracterizarea personajelor.

Filmul are nevoie de talentul scriitorilor, de aceea cinematograful așteaptă să-și aducă prețioasa lor contribuție la realizarea de scenarii interesante și valoroase.

Petre Sălcudeanu

Patosu construcției socializmului în creația unor tineri poeți

Este incontestabil că poezia noastră contemporană își dezvoltă adinea semnificație prin mesajul ei revoluționar, care exprimă în egală măsură înțelegerea sensurilor eroicilor socialiste și participarea artistică la construcția lumii noi. Caracterul ei politic, militanț rezulță din acțiunea pe care o exercită direct asupra conștiinței cititorilor, din esența ei dialectic imitoitoare. Lirismul nu mai apare limitat în granițele exclusive ale unui singur gen poetic, ci străbate pe planul larg al celor mai variate producții literare. Patosul liric pătrunde în poezii epic, după cum lirica se îmbogățește din evocarea unor momente eroice sau a unor episoade caracteristice prin sensul lor politic și social din trecut.

Astfel în ansamblul creației artistice, poezia lirică, eliberată de crusta individualismului izolator și steril, rămîne cel mai general mijloc de a afirma a prezenței artistului în cadrul marilor transformări politico-morale ale vremii. Vîrăția intensă a lirismului străbate elogiul adresat vechiului nou, iar patosul poeziei asigură transpunerea uriașelor prefaceri ale socializmului într-o imagine impresionantă și sugestivă.

Pentru orice creator autentic, tematica actualității capătă azi și valoarea unei probleme intime, căci în tratarea ei acesta își descoperă capacitatea de înțelegere a sensurilor vieții și acțiunilor umane, în lumina interpretării științifice a realității și a poziției partinice. Se poate afirma astfel că universul poetului măsoară dimensiunile contemporaneității și proiectează marile aspirații colective în idealurile personale. De aceea, lirica contemporană aduce un răspuns problemelor fundamentale ale vieții umane, relevînd cele mai principale aspecte ale lumii de astăzi.

Alături de poezii deja consacrate — M. Beniuc, Eug. Jebeleanu, Cicerone Teodorescu, M. Banuș, Dan Deșliu,

Nina Cassian ș.a. există o întreprind serie de tineri poeți care transpun în versurile lor elanul creator al constructorilor vieții noi și asupra lor se îndreaptă atenția rîndurilor de față, încercînd să surprindă accentele specifice creației lor. Căci nu întotdeauna critica literară a știut să descopere fondul militant și partinic al versurilor tinerii generații a poeziei contemporane. Astfel a trecut puțin remarcată la timp semnificația profund politică a poeziei lui N. Labiș, — atît de personală prin tonalitatea sa interioară, prin noia de reflecție filozofică și prin expresivitatea li inedită. Cu toate acestea, înca din cîndul primele iubiri poetul își mărturisese identitatea idealurilor sale cu năzuințele revoluționare ale lumii socialiste. „Arde o stea între multe stele / Arde pe ceruri și pe drapel / Capăt de osie, roșie stea / Oșia trece prin inima mea” (Steaua polară). Imperativul epocii noastre, în care se zămislise viață nouă, îi apărea lui Labiș ca un comandament moral superior cu putențe implicite sociale: „Vinele noastre palpită / De-o sevă pe care nici-cînd / Strămoșii în ei n-au simțit-o / Versuri de dimineață”. De aceea imaginea activității multilaterale a omului de azi se întregeste cu sensul contemporaneității revoluționare (Fi codru dacă poți, cu zeci de glasuri, / Cu cerbi, cu flori, cu vulturi, cu poteci / Dar nu uita porunca vremii tale: / Fii codru-n acest secol: douăzeci”.

Poezia actuală e în esență o poezie a universului dinamic, din care răzbate permanent ritmul accentuat al construcției socialiste și frenezia muncii creatoare. Un vast complex imagistic, cu intersecția imaginilor rareori vizuale, grupează cele mai variate aspecte ale muncii, constituind o adevărată „simfonie” a zinelor și traectoarelor, în accentele depăndante ale mașinilor și gesturilor umane în procesul producției.

Urișele prefaceri ale tării implică în același timp amploarea transformării omului — înălțat de la primitivismul vieții trecute la o activitate constructivă — pe planul cercinilor socializmului. Poemul lui I. Horea: Pe un picior de plai / Conturează acest proces ascensional într-o imagine demnă de marea artă argeșeană (El ce știa din lume, doar frunza și cobuzul / Ne va conduce-n anii ce vin cu trolley-buz / Și va aprinde stele pe sub păduri de brazi / Pe drumul care urcă din Platra / La Bicaz”.

Pe linia căutării de a fixa — în imagini poetice — elementele esențiale ale construcției socialiste, se inscrie și poemul Constructorii de Corneliu Sturza, distins la concursul Institutului de Științe tineretului în cinstea celui de al III-lea Congres al Partidului. (Iașul literar, 7. 1960). Îmbinînd atmosfera avîntată a muncii pe șantier cu reflecția meditațivă care fixează distanța între trecut și prezent, poetul cîntă elanul constructiv al maselor în lumina conștiinței lor revoluționare, redînd sensul adînc și grav al procesului ce se desăvîșirește sub ochii contemporaneității. Construcția apare ca o biruință a energiei umane asupra materiei inerte („Oamenii prind în miini materia grea / Și topesc inerția-n cupatoarele inimii... Cristalizată-n tipare-nrdăznete, Materia a doarme din nou / În arcade severe și bolți / În coloane semețe”. Ea definește omul nou, pe planuri variate inscripția pe zidul fabricii, pe care ziditorii o așează la capătul efortului lor constructiv, e lapidară dar elevată („Și noi viața unu vis am dat / Ca fiii noștri-n piatră să ne vadă / Chi-pul întreg și neînduplecat”). Și în final, Epilog-ul dezvăluie forța conducătoare care îndrumă spre biruința vieții noi energia umană a constructorilor socializmului — partidul, inspirator al muncii socialiste și al creației artistice ce reflectă participarea directă a poetului la urfășul avînt al erei noastre: „Voi milioane-ntrégi de luptători / Așa sotoc: că-ntliu-mi vers arzînd / Sub

arcul frunții într-un fapt de seară / Și primuș gînd și ne-implinituș cînt / Ce-l potrivește pe-o strună de vioară / El mi le-a dăruit. El cel nevinșat / Drum mi-a deschis spre inimile voastre, / Eșarte roșii fluturînd apîns / Pe zidurile cerului albastru. Sinceritatea, versului e incontestabilă, iar epilogul devine o adevărată „profesune de credință” partinică și revoluționară, redată cu căldură și reale calități de expresie.

În aceeași ordine de idei trebuie semnalat și poemul lui Ion Crînguleanu, poet care s-a afirmat în ultimul timp ca una din tinerele forțe artistice în ascendență: Marea cîntec de dragoste (Lucașfăruș, 15 sept. IV, nr. 18); poezie simplă, cu imagini ce reflectă gesturi și atitudini lipsite de ostentație, dar care exprimă cu emotivitate noul sens al iubirii ca forță vitală, nutrită de entuziasmul creator al vieții noi, axată pe conștiința datoriei implinite în marea operă a construcției comunizmului. Iată câteva versuri semnificative prin care e redată identitatea dintre poezii socialiste și înaltele năzuințe ale contemporaneității: „Ne trelzim împreună, mergînd uneori / Doritori, visători / Să fim cioplițori de statui. / Apoi ne-aruncăm în marea cîntec / Să fim creatori oricui... / Să fim creatori, dăruții Comunizmului / Și marelui cîntec de dragoste / Pentru pace și om”.

Desigur, se mai întîlnesc și astăzi în versurile unor tineri poeți unele „singurătăți apăsoare”, tristeții erotice sau deziluzii nemotivate de mersul cuceritor al lumii revoluționare, unele imagini lipsite de adevărată expresie artistică. Dar nu acestea constituie tonalitatea generală și concludentă a poeziei actuale, chiar la cea mai tînară generație. Trăsătură esențială, mi se pare a fi dimpotrivă capacitatea de a dezvoltă conținutul esențial al epocii noastre, de a ilustra legătura intimă între artist și elanul constructiv al vieții noi. Poezia iubirii și a naturii, cu puternica ei tradiție clasică reprezentată strălucit astăzi de cei mai valoroși poeți ai noștri în esența ei, o poezie a reflectării comuniunii morale în

tre poezii și marea colectivitate socialistă.

O lungă serie de nume — M. Scorobete, Florin M. Petrescu, Adrian Munțiu, Victoria Ana Tăușan, Aurora Contescu, Mihail Negulescu ș.a. — atestă permanența preocupare a poeziei tinerii, de integrare a mesajului revoluționar al lumii noi în creația lor.

Un cloceț exempliu în acest sens îl constituie versurile lui Petre Ghelmez (Lucașfăruș, III, 15 nov. 1960) intitulată Liniștea mea, în care fondul poeziei e integrarea aspirațiilor individuale în marea abia a construcției socializmului, dinamică și reconfortantă: „Liniștea mea izvorăște mereu / Din liniștea cîmpiei... / Din bobul grîului Cum e plumbul de greu... / Liniștea mea / Ca o și nesfîrșită de vară / Se află în inimile oamenilor / Ce-au pornit spre mai bine”.

Pe un plan diferit, plasticitatea expresiei, în redarea unui sens politic major, e trăsătură caracteristică a versurilor lui Mihail Negulescu, peisajist remarcabil, în creația căreia dinamica pastelului se întregeste cu afirmarea conștiinței de luptător a poetului. Pentru lumea socialistă (Pămînt natal, Munții). Aci, chiar sentimentul intim capătă o lîntă de obiectivitate: statornicia iubirii are la bază temelii siguranței, pe care o creează cuceririle revoluționare ale vremurilor noi. Să amintim în finalul acestor scurte considerări a opereii celor mai tineri poeți, versurile lui Adrian Mînuș — consacrate în conținut și expresivitate în formă (Prietenii mei sint pretutindeni) dar lipsite încă de adîncimea viziunii realității contemporane, de imaginea noi vieți axată pe teme de actualitate revoluționară: în poezia lui Florin Mihai Petrescu sau Victoriei Ana Tăușan (Celor de-o vîrstă cu mine) sau de ultimele versuri ale lui Cristache Arniutiu, în care parțial mai stăruie tonul ușor sențențios, în mărturia unei adevărate „ars poetica” militante și partinice („Sint peste tot și-n-totdeauna stăru / Mărgăritar să scot din lui arid / Și jării mele eu întreg mă dăru / Și luptei încercatului partid”).

Mircea Mancaș

„Răzbunarea lor!”

Caragiale — ca toți oamenii mari ai țării acestea și ca mai toți oamenii mari ai tuturor popoarelor — a fost un mare nedreptățit în viață.

Iar cînd cițiva prieteni încercau să repare greșeala nepăsării noastre, departe de hotele țării, într-un surghiun pe care și-l alesese singur, într-o casă străină și inconjurată de străini ce nu înțelegeau o vorbă din barbă și sonora noastră limbă, — Caragiale murea, fără să ne lerte poate cele suferite în zbuciumata-i viață de „scriitor român”.

Și-acum, cînd Românii veniți din toate colțurile țării l-au condus la ultimul locas, cînd aceiași durere a făcut să înnoaie lacrimi ochii slabi ai bătrînilor și ochii inșelăți de viață ai celor tineri; cînd n-a rămas nici un umil admirator al maestrului căruia să nu-i fi tremurat genele umede, cînd deasupra scriurii cădea țărîna neagră; și de la mormîntul său proaspăt cineva lipsea.

Cineva lipsea și nu trimesese acolo nici cel mai umilit semn de durere. Căci zadarnic am cercetat atunci și mai tîrziu încă în coloanele ziarelor, dacă nu cumva „Centrul studentesc ieșean” — societatea acia care ne-a împuiat urechile de atîtea ori cu scandalurile ei — n-a găsit de cuviință să trimită cițiva studenți mai pașnici, care

să pună o neînsemnată coroană de flori, pe mormîntul celui mai mare scriitor, ce l-am avut după Eminescu. La urmă, fără să-i fi bănuit de ipocrizie, ar fi trebuit să credem în sinceritatea acestui sfios omagiu. Sint oameni care în viața lor au lăsat o diră de lumină atît de vie, că trebuie s-o simțim, s-o vadă și cei ce sint — și cei ce vor să rămînă întotdeauna orbi!

Dar societatea aceasta, ce vrea să reprezinte cîc toate frămîntările vieții noastre universale, ce vrea să impună voiața sa anarhică tuturor studenților din orașul culturii și dreptății, care e lașul, societatea aceasta a găsit încă un prilej să săvîrșească un gest laș și inconștient.

Cînd scriitorii și zăriști, profesorii și elevii, își trimiteau, cu cea mai sinceră durere, cite un reprezentant care să-ngenunche și să pună o țerbă de flori pe mormîntul celui ce a iubit atîta neamul nostru și limba noastră, — o societate culturală, o societate studențescă, printr-o calculată impertinență, vrea să-și manifeste „părerile sale politice”.

Căci ei au găsit că e uman, e nobil, e frumos să se răzbuie astfel pe cel ce „săvîrșise păcatul” de a fi fost prietenul evreului Ronetti Roman și membrul unui partid pe care d-lor nu-l agreată. Căci ei au găsit că e nobil să cinstească așa pe

scriitorul acela sensibil ca o mîmă, care s-a înfiorat la cea mai mică nenorocire a țării acestuia. Și-n gestul laș se ascunde toată iubirea lor „sin. ceră, înșelăpă și neștirbită” pentru toți oamenii mari ai noștri. Scriitorii romini, bătrîni și tineri, s-o țînă minte aceasta!

Și să țînă minte toți Românii, că atunci cînd o mulțime de mii de oameni întovăreșea la lăcașul de veci pe autorul „Năpastei” și „Facilei de Paști”, naționalistul închis în camera sa, în fața sfîntului lui portret sfîșiat și scuipt, cu pumnul urias și pîros, înleștat de furie, blestema printre buzele chinute de un rictus ce-i dezveleea caninii de fiară:

„Trădătorul!”
Cezar D. Petrescu
student — laș
1912 noiembrie 20

• SCRISORI CATRE REDACȚIE •

O inițiativa fructuoasă

Dintre numeroasele scrisori sosite la redacție, publicăm mai jos informația tovarășei profesoare Yvonne Urziceanu de la Școala Medie nr. 3 din Sibiu, privitoare la legătura cu viața a elevilor din cercul literar al Școlii și la ajutorul acordat acestora de către tinerii scriitori din localitate. Credem că exemplul ar putea fi urmat.

Una din formele de activitate în afară de clasă în școli o constituie cercurile pe specialități: științifice, artistice, literare. Prin activitatea cercurilor literare în școli, se urmărește nu numai dezvoltarea aptitudinilor lor artistice, largirea cunoștințelor literare și a educației elevilor în spiritul moralei comuniste.

Pentru realizarea acestor țeluri, cercurile literare din Școala medie nr. 3 din Sibiu, organizate pe clase, au pro-

gramat în temă mai largi, dar legate de literatura predată la clasa respectivă, fie prezentarea unor opere literare contemporane:

— „Figura lui N. Bălcescu, așa cum apare conștientă de Camil Petrescu în romanul „Un om între oameni” (cl. IX).

— „Seta” de T. Popovici (cl. X).

— „M. Sadoveanu la 80 de ani” (cl. X și XI).

— „Reviste de cultură ce apar azi în patria noastră” (cl. X și XI) etc.

Pentru a îndruma și perfecționa pe elevii cu aptitudini literare deosebite, la școala noastră a luat lîna de curînd un ceneclu literar, unde elevii prezintă producțiile lor originale.

Planul de muncă al ceneclului cuprinde alcătuirea de rapoarte despre viața și activitatea în întreprinderile unde elevii fac practica săptămînală, precum și de portfel literare ale unor muncitori sau muncitoare alături de care lucrează.

La ședințele ceneclului — care se țînă duminică dimineața, odată pe lună — participă și unii elevi-muncitori de la secția serală.

Spre a stimula activitatea creatoare a elevilor, vom edita și o revistă cu circulație in-

ternă, în care să apară cele mai bune producții literare discutate în ceneclu alături de cele mai bune lucrări din cercurile literare.

În revistă își vor găsi loc și o pagină științifică, una satirică, una de informare asupra vieții din școală, etc.

Pentru a ajuta mai eficient pe elevii noștri, am cerut sprijinul ceneclului „Orizontarii noi” din Sibiu, care ne-a promis că va organiza două-trei ședințe comune cu elevii, pentru ca aceștia să învețe cum se duc discuțiile în jurul operelor citite.

Colaborarea dintre școală și scriitorii noi am dorim-o de altfel și mai strîns. Am dori să se scrie mai multe opere literare, care să reflecte viața și preocupările literare, opere care să urmărească un scop etic — formarea trăsăturilor morale ale copilului nou.

Am dori, de asemenea, ca dramaturgi să scrie și piese despre literet, care să poată fi ușor interpretate în școli, unde nu avem la dispoziție nici decoruri, nici costume prea complicate.

În țelul acesta, scriitorii vor ajuta și mai mult școala în opera de educare a generației de mîine.

Yvonne Urziceanu

Un nou cerc literar

La Școala medie Gheorghe Lazăr din București a avut loc duminică, 4 decembrie 1960, deschiderea activității cercului literar care va activa sub îndrumarea revistei „Luceaărul”. La festivitatea de deschidere a cercului literar au participat reprezentanți ai direcțiunii școlii, cadre didactice, elevi, redactorii revistei „Luceaărul”. Cu acest prilej s-a organizat și o consiliere în legătură cu „Pagina Elevului”, tipărită de revista noastră. Au luat cuvîntul elevii: Nanea Ion, Viaru Constantin, Barac Paul, Popescu Adriana, Marcovici L., Constantinescu Vlad, Friș Peter, Ghiordanescu N., Dorobanțu Liiana, Neacșu Marin, Iliescu Mircea și prof. Ion Popescu, director adjunct al școlii. Apreciind pagina dedicată lor, elevii ne-au propus în același timp să publicăm articole despre curentele literare ale literaturii noastre, mărturisiri ale scriitorilor în legătură cu procesul de creație, traduceri și prezentări din lucrările scriitorilor clasici și contemporani de peste hotare, etc.

Discuțiile au fost deosebit de utile pentru munca redacției noastre și au scos în evidență necesitatea continuării și dezvoltării rubricilor existente, precum și abordarea unui număr mai mare de probleme legate de viața școlii.

O carte instructivă

Sentru cititorul obișnuit ca și pentru pasionatul căutător de comori spirituale, personalitatea creatorului, mărturisită de sine sau recomusă de alții, e adesea un punct valoros de referință al întregii opere. Nu poți privi nemurtoarele pinze Madona cu pruncul din grola cu stînci, Mona Lisa, sau puzderia de schițe anatomice ale lui Da Vinci, fără să te urmărească expresia de neslăbită înțelepciune și blîndețe a ochilor mici, iscoditori, din celebrul autoproret al acestuia. Rarorii se întîmplă ca urmînd țerșinele danteșii ale Infernului să nu ai în minte profilul acvili al marelui Henric din celebra pinză a lui Delacroix în care poetul, cu un gest de spaimă și oroare în același timp, înfățișează parca și apocalipsic întunecat epoci feudale. Cele mai răsculoare și mai tragice suferințe ale literaturii danteșii pot fi desprinse de chipul mistuit de tristețe, de boală și mizerie al poetului nostru, osîndit de burghezomășierie la nebulne. Ce altceva mai bine ne poate da revelația geniului neclecan decât cunoscuta imagine a artistului interpretînd Poesmul lui Chausson?

În ultimul său Luchian (spuneam ultimul deoarece autorul are și alte lucrări mai vechi despre Luchian) din colecția Omnii de seamă, Petru Comanescu pare să fie intuit cu subtilitate acest adevăr. Zguduitoarea sincerității din Portretul unui zugrav ne conduce mai adînc decît cel mai valoros detaliu biografic în miezul creației lui Luchian și ne dezvăluie cel mai bine înălțimea concepției sale artistice, realiste, ca și drama surdă a marelui înșelat de lumină și adevăr. Substanțial și durabil, autorul îndămărează cu gravitate drama lăuntrică a „zugravului”. „Ce exprîmă ochii lui de chilimbă, scormonl, și a zîrînd de foc lăuntric, fruntă ușor încrunțată și sprincenele care parcă îl dor în arcuțura lor, sau buzele mari și frumos crestale acum cu o ușoară schimă, picninită de boală? Ochi parca iscodesc viitorul; dușoși și blînzi ca todeauna, dar acum mai sticloși din pricina boalei și a febrei, ard de acel dor al creației care-l cîntărește mai mult ca orînd și îl face ca, cînd peste îndoleii și zămeri, să se hotărîască o luptă pentru împlinirea lui.”

E un merit însemnat al autorului monografiilor urmărește cu înțelegere și unora în scrierile sale pe precursorii și altele care sînt trăsături caracteristice tistului. Întredecu în viitor, cînd va fi la fața de o oră de lucru, poria să scrie dintr-un cadru de muncă și de creație.

Un merit însemnat al autorului monografiilor urmărește cu înțelegere și unora în scrierile sale pe precursorii și altele care sînt trăsături caracteristice tistului. Întredecu în viitor, cînd va fi la fața de o oră de lucru, poria să scrie dintr-un cadru de muncă și de creație.

„Fraginile elevilor”

Al. Sahia

Ș-a născut la 11 octombrie 1908 în familia unor țărani din satul Mînaștirea—fostu județ Ilfov. Alexandru Stănescu — acesta era numele său — și-a petrecut anii copilăriei în satul natal. În 1920 se înscrie ca elev al liceului militar „D. A. Sturza” din Craiova. Nepuțînd suporta atmosfera cazană, în 1928 se transferă la liceul Sf. Sava din București, unde termină ultima clasă. Dar și aici îndură greu disciplina obtuză impusă de direcție, fiind obiectul unei sistematice campanii de umilințe. În toamna aceluiași an începe să frecventeze cursurile facultății de drept din București, pe care le intrerupe, însă, curînd. Din 1929, pînă în primăvara anului 1931, se află la minăstirea Cernica de lîngă București, pe care o părăsește repede devenind un ateu convins. Studii cu atenție și profunzime lucrări de inițiere în filozofia marxistă, după care abordează adevăratele opere ale lui Lenin și „Capitalul” lui Marx. Întreprinde, în primăvara lui 1930, o călătorie în Orient cu care ocazie adoptă pseudonimul Sahia (care înseamnă „adevăr” în limba arabă). A murit răpus de tifize la 12 august 1937. A fost ales membru postmortem al Academiei R.P.R. în 1948.

Și-a făcut debutul cu schițe și mici nuvele în revista liceului Sf. Sava, după care, în puținele luni de studenție publică și alte încercări literare în ziarul și revistele Vreamea, Ultima oră, Viața literară. Devotat cauzei proletarietului, ostaș credincios al Partidului Comunist din România, Sahia se afirmă ca un gazetar militant. După Congresul al V-lea al P.C.R. în 1932, scriitorul Sahia ciștigă în claritate și orientare riguroasă pe lîna indicat „r. Ideologice cuprinse în documentul Congresului. În aprilie 1932, la sugestia partidului, editează revista Veac nou, tribună profund partinică, factor de răspîndire a adevărului. La al treilea număr, revista a fost suspendată de Siguranță. În iulie 1932, apare, la îndemnul

partidului, revista literară Bluze albastre, condusă de asemenea de Sahia. Afirmînd valorile realismului socialist, revista militază pentru o literatură care să oglindească aspirațiile marelui largi. După al patrulea număr, Siguranța interzice și această revistă. A publicat apoi în reviste conduse de partid (Era nouă), în periodice progresiste (Cuvîntul liber) sau în alte ziare (Dimineața, Facla) articole demascatoare despre traul mizer al celor ce muncesc în anii crizei economice, despre pericolul unui nou război mondial, despre teroarea din închisorile burgheze, despre huliganismul legionar.

În 1935 face, din însărcinarea asociației „Amicii U.R.S.S.”, o călătorie de trei luni în Uniunea Sovietică. Volumul U.R.S.S. — azi, publicat cu mari greutăți, după întoarcerea din călătorie, reprezintă — la noi — prima relatare mai amplă asupra realităților sovietice, spulberîndu-se astfel vîlul de minciună cu care burghezii încerca să ascundă adevărul.

Opera lui Al. Sahia, redusă sub raportul dimeasiumilor, ocupă un loc important în istoria literaturii noastre. Nuvelele sale Uzina vie (1932), Revolta din port, (1929), republicată într-o nouă versiune în 1932, Execuția din primăvară (1933), Ploaia din iunie (1935), Șomaj fără rasă (1936) etc. atestă nu numai un talent remarcabil, dar și primele manifestări ale realismului socialist în literatura română. Ciclul de nuvele antirăzboinice și antiimperialiste, vîntre care un loc important îl ocupă Întoarcerea tatei din război, Pe cîmpia de sînge a Mărășeștilor, apărute în 1934, ilustrează protestul lui Sahia față de instaurarea fascismului în Germania, chemarea patetică a scriitorului comunist împotriva propagandei războinice. Opera sa literară, mărturie a unor mari posibilități creatoare, nu a putut apărea într-un volum — înainte de Eliberare, — tocmai datorită caracterului ei profund militant.

După 23 August 1944, opera lui Sahia, mult prețuită, a fost pusă la îndemîna celor pentru care a fost scrisă. Rînd pe rînd au apărut în tiraje de masă, volumele: Nuvele (Edit. de Stat 1948), Revolta din port (Ed. Scinteia 1948), Șomaj fără rasă

(Ed. Scinteia 1948), Uzina vie (Ploaia din iunie (E.S.P.L.A., 1948), Nuvele — ed. II-a — (Ed. de Stat, 1949), Pagini alese (Ed. Tineretului 1952), Nuvele (E.S.P.L.A. 1953), Nuvele (E.S.P.L.A. 1955) Scrieri alese. (E.S.P.L.A. 1960).

BIBLIOGRAFIE

Ion Vitner — 8 ani de la moartea lui Al. Sahia (Scinteia nr. 300, 1945). Geo Bogza — Un ziarist comunist (România Liberă nr. 2049 1951). Gh. Dinu—Alex. Sahia, (Lupta de clasă 8/ 1957), Mihai Gația, Al. Sahia, scriitor revoluționar (Scinteia nr. 4343/1. X. 1958), Eugen Jebeleanu — Viața și opera lui Alex. Sahia (Gaz. lit. nr. 42/16. X. 1958 s.u.), Radu Popescu — Amintiri despre un contemporan (Viața Românească 5—6/1954), I. D. Bălan, Al. Sahia, (Luceaărul 3/15. VIII 1958).

În volume: George Macoșescu: Viața și opera lui Al. Sahia (E.S.P.L.A. Buc. 1950), Eugen Jebeleanu: Din veacul XX. G. Măiorescu: Cuvînt înainte la ediția Scrierilor alese 1960, Pompiliu Marcea: Postfața la ediția Scrierilor alese 1960.

Știați că...

se va clădi o literatură nouă, profund realistă, plină de adevăr.

Unul din principalele aspecte ale publicisticii lui Ion Călugăru de dinainte de Eliberare, l-a constituit lupta împotriva fascismului. Dintre numeroasele sale articole, editate în acest sens, sint cele intitulat Repetiții istorice (Reporter 4 aprilie 1937), Sfinții căpcauni (Reporter 4 iulie 1936), Dictatura și altă dictatură (Reporter 7 februarie 1937) și altele.

Atitudinile înaintate întilnim și în publicistica lui Demostene Botez de dinainte de Eliberare, îndeosebi în articolele publicate între 1934—1936 în Cuvîntul liber. De pildă, în articolul Armonia socială (Cuvîntul liber din 20 ianuarie 1934), Demostene Botez dezvăluia caracterul lăis și ipocrit la teoriei „armoniei sociale” propagată de reprezentanții orînduirii burgheze, scriînd: „Armonia so-

cială este cîntecul cu care se adorm clasele... Nu există oameni mai ipocriti decît acei din orchestra armoniei sociale. Îi cîntă din violoncel celui care se simte murînd de foame”.

În colecția de manuscrise a Bibliotecii Academiei R.P.R. se păstrează două scrisori autografe ale lui Voltaire, ambele din anul 1771.

În 1851, în timpul exilului de la Paris, Cezar Bolliac participă la editarea revistei Republica Română, al cărei unic număr a apărut în luna noiembrie a aceluiași an. Într-un articol, publicat aici, trecînd în revistă dîterile legiului din trecut țării noastre, autorul Clăcașului ajungea la concluzia că numai printr-o republică democratică pot fi împlinute libertatea și unitatea tuturor romînilor, scriînd: „Patruzecize milioane de romîni, ai Dacilor și ai Misililor, vor trăi într-o singură Republică democratică, solidari cu toate Republicile națiilor Europei! În popor, fraților! Acolo este mîntuire, puterea, onoarea și gloria noastră!”

În martie 1870 a apărut la Craiova un ziar intitulat Republica. După cîțva timp și-a schimbat însă denumirea în Adevărul. Comentînd schimbarea titlului din Republica în Adevărul, ziarul Ieșean Dreptatea, subintitulat Foiaia intereselor poporului, în numărul din 8 martie 1870, scria că această înlocuire a titlaturii „este rezultatul adîncii conștienței că principile adevărate naționale găsesc sprijin puternic și sincer numai în guvernămîntul republican și că republica este singura formă de guvern care se întemeie pe adevăr”.

Teodor Virgolici

Casa memorială „GEORGE TOPÎRCEANU”

La Nămăești, pe valea Argeselului, și-a trăit anii copilăriei și ai adolescenței, poetul George Topîrceanu. Îl adusesse aici de departe, din împrejurimile Sibiului, părinții lui, Paraschiva și Ion, care deprinseseră de la bătrîni, arta de a țese covoare și chilimuri. El îmblănd din sat în sat, pe la porțile minăstirilor și ale celor avuți. Astfel, în peregrinările lor, au ajuns la Șuici pe Topolog, iar mai tîrziu la Nămăești-Muscul, unde s-au stabilit definitiv și și-au durat casa. Aici, în mijlocul unei naturi încîntătoare, poetul de mai tîrziu cunoaște frumusețile munților. El urcă pe înălțimile Măteiașului, se scaldă în apa Argeselului, se ascunde în desigurul codrului de mesteceni, urmîrînd mersul gîzilor și zborul vulturilor.

Deși mai tîrziu „a devenit moldovean”, Topîrceanu nu a uitat locurile care i-au legănat copilăria.

Muscelenii păstrează mereu vie amintirea lui Topîrceanu. Cu sprijinul organizației raionale de partid, ei au deschis la Nămăești o casă memorială, pe frontispiciul căreia stă scris: „Aici și-a trăit crimele din viață, între 1905—1937, în lipsuri și suferință, poetul progresist George Topîrceanu”.

Suim pe scările de lemn, în pridvorul larg și luminos al casei. Intrăm în odăile vechi și curate. Ne întîmpină înții, portretele părinților lui. Apoi, masa de lucru cu tocul și ligarețul vechi, bastoanele și armele de vîntoare geamantanul, (vestitul său geamantan!), scaunul și

Tineri scriitori din R. P. Ungara

Există la noi unii critici pentru care literatura este un domeniu închis, un teritoriu al cărui acces este permis numai celor care au avut o anumită experiență în domeniul literar. Într-adevăr, literatura este un domeniu închis, dar nu în sensul în care îl înțelegem noi. Ea este închisă față de cei care nu au avut o anumită experiență în domeniul literar, dar este deschisă față de cei care au avut o anumită experiență în domeniul literar. Într-adevăr, literatura este un domeniu închis, dar nu în sensul în care îl înțelegem noi. Ea este închisă față de cei care nu au avut o anumită experiență în domeniul literar, dar este deschisă față de cei care au avut o anumită experiență în domeniul literar.

Un alt tânăr, Tóth Sándor, evocă societatea ungurească de pe la 1930 în romanul său „Gerincióres („Spinarea firintă“). El sustine sus și tare — aparent într-o formă simplificată, în realitate însă ținând seama de întreaga complexitate a problemei, — că nu poți înțelege viața nouă din jur fără să cunoști în profunzime ceea ce a fost ieri. Iată cum își caracterizează autorul eroul: „El credea că în schimbul vieții lui fără de judecată va dobândi tihnă și cinstea omeniei lui. Dar n-a avut parte nici de una, nici de cealaltă... Dacă mergea în întinipinarea umilirii și și pleca fruntea în fața ei, se pomenea silit să ingenucheze. Și-l mai rodea și conștiința, căci el nu era omul în stare să-i ducă ca cinstea să-i fie călcată în picioare. Multă vreme trăise sub dulcele văl al inconștienței. S-ar fi și irosit, poate. Omul din el, de nu l-ar fi luminat o clipă un fulger. Băgă astfel de seamă că soarta lui nu de împereșare și călăuzită, ci de propria slăbiciune. Se repezi atunci cu neîndurătoare sinceritate să caute răscrucea vremii când spinarea îi fusese firintă. Și frântura se vindecă, se sudă dintr-o dată, iar el se recunoștea pe sine însuși și simți că renascuse... Căci nu-i destul să simți că trăiești, dar trebuie să te mai știi și slobod și curat“.

Prin aceeași forță morală se caracterizează și volumul de nuvele „Három királyok (Treii regi) al lui Békes József. Numai povestirea de azi. Galambos Lajos, un tânăr scriitor maghiar. În romanul „Gonoskéttyű („Aurisdia fundătură“), spre pildă, el caută răspuns la întrebarea: ce-i cu satul unguresc de azi? Și, aruncându-și privirea într-ocol, vede înfruntându-se trecutul cu viitorul. Eroul lui de căpetenie se găsește în luptă cu sine însuși, și la fel se războiește și cu elementele retrograde din sat. Acest scriitor își conturează personajele cu surprinzător talent, își zugrăvește eroii cu matură precizie scriitoricească. Romanul lui nu e numai un promițător debut, ci o pildă demnă de urmat. Cărtea lui ne face să înțelegem cum problema îl poate ridica pe scriitor, pe scriitorul care nu se sfiește să privească realitatea în față.

Acei scriitori maghiari, care cercetează viața nouă numai la suprafață și-i văd, astfel, numai greutățile, observă pe fața omului nou numai umbrele reflectate de aceste greutăți. Realitatea însă e mai complexă: — de care poți lua act sau poți să-l ignori, dar pe care nu-l poți contesta. Dovadă, în acest înțeles, e și romanul lui Mocsár Gábor, „Ördögdomn („Dimpul diavolului“). Acest tânăr, dotat și îndrăzneț scriitor, ne povestește întâmplarea unui țărăn vârstnic, peste care s-a surpat pământul atunci când își săpa puțul. Cine-s cei ce l-au scăpat? Cum l-au salvat? Ce gânduri anume îl frământau — despre viață, despre oameni, despre lume, despre moarte — până l-au scos din pământ? Povestea

eschizind această modestă rubrică de observații asupra modului în care scriitorii noștri, mai ales cei tineri, folosesc unealta lor cea de scris, limba română, nu putem să nu înțelegem discuțiile care se desfășoară în jurul literaturii noastre. Într-adevăr, literatura este un domeniu închis, dar nu în sensul în care îl înțelegem noi. Ea este închisă față de cei care nu au avut o anumită experiență în domeniul literar, dar este deschisă față de cei care au avut o anumită experiență în domeniul literar.

se baricadează după zdrențele multicolore ale „artei pure“. Astfel, poetul care s-a autocondamnat la izolarea și sfârșit prin a se instrăina complet de realitatea vremii lui. Un asemenea poet s-a dus pe „aba simbetei“ și această dispariție nimeni n-o bașcă în seamă. În poezia maghiară a rămas biruitoare linia pe care au îndreptat-o spre biruință A-dy Endre și Jozsef Attila la începutul veacului și mai apoi între cele două războaie.

Nimeni nu se încumetă să afirme că poezia celor mai tineri generații de poeți maghiari nu-și are dificultățile ei. Dar e în alară de orice îndoială că e o poezie a poporului. Maturizarea ei? Un întreg șiraq de neîntreprupte purificări, invitări, îmboacări. Un estelician maghiar, Kockas Sándor, afirmă că de aici înainte nu lipsurile, nu pediciele, nu potențirile sînt caracteristice acestei poezii, ci simptomele de regenerare, de căutare încununată de succes. Trebuie să spunem că azi de abia mai găsești vreun tânăr poet maghiar pe a cărui liră să nu fi lăsat urmele noii viziuni a noii societăți ungherești. N-am vrea să lăsam impresia că am supraapreciat efectul influențelor pasive. E vorba despre puterea și avântul miscării intelectuale, despre conștiință și fierbințea dorință de-a ocoli greșelile.

Trei dintre noii poeți maghiari — Györe Imre, Ladányi Mihály și Tormai József — datoresc editurii Maqvetó (Semănătorul) numele pe care și l-au fâurit. Pe acești trei i-am ales din multimea tinerilor tocmai pentru că se deosebesc mult unul de altul. Cel caracterizează pe Tormai József? Pe de o parte frământarea lui de-a înțelege năzuințele literare, artistice și filozofice ale vremii, pe de altă parte faptul că el este atras de viața orașului industrial, de peisajul uzinei — după cum remarcă Csanádi Imre, redactorul editurii.

Iar Györe Imre? E cel mai sensibil, poate, dintre toți tinerii poeți. Deși e foarte tânăr și deci ar fi firesc să vadă numai prezentul, el zărește și iadul în care se învâlmășeau barbarele instincte de înainte de 1945, viziunea în care poporul fusese împins și din care numai cu dureroase eforturi a fost în stare să se ridice. Cunoașterea trecutului și a prezentului, iată ce-i dă dinamism poeziei sale, iată ce-l face să-și illustreze, prin fapte, propriile norme morale.

În schimb, în poezia lui Ladányi Mihály, ne fură mesajul ancorat în realitate, pe care ni-l trimite cu atita talent. El e un căutător de drumuri noi și în poezia erotică și în cea politică. E modern și artistic în același timp, a părăsit în mod conștient turul de fildeş și a pornit la drum să-și caute tovarășii. Arta lui poetică vădește o strînsă autodisciplină și pronunțată exigență.

Numitorul comun al acestor tineri poeți e groaza pe care o resimt față de orice formă a schematismului. Ei se feresc de a zugrăvi superficial fenomenele sau de a simplifica marile sentimente pe care le stîrnete epoca noastră. Acești tineri scriitori doresc să înțeleagă transformările sociale în strînsă legătură cu transformările prin care trece azi sufletul omeneșc.

Földessy Mihály
Budapesta, noiembrie 1960.

Alt caz — un om care ridică o bară foarte grea, de cîteva zeci de kilograme, dar în același timp ține în mînă o pană ușoară. Trebuie văzut care este mai grea. În orice caz, antrenorul echipei de haltere „Toppeda“ a zis: V. Orlov, serie versuri care se distinge prin concizie și e cu aș spune că versurile lui ridică greutatea. Iată avântul unui muncitor, unui marinar, unui halterofil:

Saltă obiectele în cabină. Valul izbește pupa. Ca un ciocan ciocoval. Vaporul să-l rupă... Controlorul tehnic de la scularie, Valentin Studențnicov, a trecut prin școala grea

Alte ori, Velea dă o explicație, dar tardivă, ca în exemplul următor: „...plătea țara la ispașe, de i se luase“ (Pag. 66. Sens neclar pentru cititor, care poate să nu știe și închipuie că omului i se luase viața intrată pe loc străin, din care căzută plătise ispașe). Dar la pag. 83, unde „Vilă și Tudor... simțiră...“ — că li s-a luat de lumea asta, autorul, prin context, ne înlesnește înțelegerea noțiunii: s-au săturat, li s-a făcut lehamite, le-a ajuns cit cu îndurată. Din păcate, cititorul nu poate să răsfășoare volumul de-o nădaritate și să vadă de la pag. 66 a produs efectul ei neplăcut. Pe de altă parte, în toate cele

trei exen., artistic urmărirea, efectul introducerii „de autor cu propus ne apare“ — sensuri însemnate. „...um neam... Pomeneam și despre... jele unde vorbesc scriștii... unde nu se recomandă... scrierea ca atare a limbajului regional și pe deasupra vorbit. Iată unele exemple: „...la o călugărie... i s-a arătat“ (Pag. 19. Corect: „unei călugărie“), „...și scapă să ridă“ (pag. 62. Corect și poate mai puțin vulgar: o pînă pe rîsul, dă să ridă); „...cînd cînd începe...“ (pag. 23. Corect: zăia, în care începe); „...un taur tîrcat a alergat o vacă la fel“ (Pag. 83. La fel nu are o relaționare

precisă. Mai corect ar fi, e... „...la fel cu el“; „...întreba că de ce nu intra“ (pag. 107. Corect: fără că); „...ceru jumate de vin“ (pag. 116. Corect: „o jumătate“); „...cu cită timp îndrăv“ (pag. 113. Preferabil: „în urmă“ sau chiar „înainte“, „mai înainte“). „Îndrăv“ tînde să se acrediteze mai ales spațial) etc.

Tocmai pentru că am subliniat grija deosebită a scriitorului pentru proprietatea termenilor, semnificativă, rare, improprietăți și exprimări greoaie: „...măcîitul gîștelor“ (pag. 37), „gîndurile îi alergau alunecoase și ametește“ (pag. 80). Mai corect, poate: „gîndurile alunecoase îi alergau ametește“, „sotind ajutorul cu un drept ce i se cuvenea“ (pag. 72. Corect: „cîci dreptul reclamat era de a putea ajuta pe alții“); „Către mere sulfetate“ (pag. 71), „...și rostescă gîndul spus întreg“ (pag. 83), sau contraziceri: „...cașicum ar fi discutat o chestiune interesantă dar încheiată, indiferentă“ (pag. 118).

Repetăm, lectura volumului Poarta este o plăcere pentru cititorul sensibil la frumusețea limbii. Exemplele noastre sînt cazuri foarte rare. Le-am semnalat tocmai pentru a-l ajuta pe scriitor să reflecteze asupra din păcate, redactorului cărții, I. Andreescu, și corectorului, N. Teodosiu, nu l-au ajutat pe autor. Punctuația e de multe ori greșită și anarhică, eșăz cuvînt apare cu transprij deosebite, nu s-a surilor văzut consecința timpurică „trădă“ în loc de traiste, p. 85) „numă...“ (în loc de „nu mai“), p. 14), „...ar place“ (în loc de „plăcea“, pag. 89) etc.

Al. I. Ștefănesc.

mai o colosală energie fizică, dar verifică resursele de forță morală, definesc o societate în ceea ce are ea mai caracteristic, luminează oamenii în ceea ce au ei mai intim. De ordinul acestor evenimente răscolitoare sînt războiul, revoluția, efortul de reconstrucție. În ficțiunile literare, recunoaștem de mare răsunet, în ceea ce este zăvăl și nopți, pace și război, viață și moarte, strălucire sălbatică a incendiilor și înfîntele nuanțe ale umbrei, dar confrunțărilor dramatice, contrastelor un ritm, gesturilor semnificative, pasiunilor o expresie, culorilor distinctiv profund. Nuvela lui Konstantin Simonov, laconică, în felul unui film bun, în care fiecare secvență colaborează la o imagine și toate împreună susțin o idee, are tocmai prețul unui asemenea fragment plin de adevăr.

Piotr Semonovici Bașargin, (tînăr profesor la Institutul Industrial din Smolensk, revine în patrie în 1947, după trei ani de război și alți trei ani de peregrinări în străinătate. În răstimpul acesta a înfruntat moartea, a fost rănit, a iubit, a devenit tatăl unui copil pe care nu l-a putut vedea încă nicio dată, continuă încă o dată în noțiunea de patrie o zonă morală originală, de o puritate unică, de o frumusețe mereu înedită, al cărei nume își păstrează a ceea calitate specifică numelor proprii de a fi pronunțate în toate limbile în același fel: comunismul.

Dacă pentru Piotr Bașargin străinătatea e, în înțelesul cel mai propriu al cuvîntului, capitalismul, afaceristul american care speculează dificultățile socialismului, înțelegem înțelegem bucuria că războiul a răpit Rusia milioane de vieți, rusul migrat, singuratic și trist — pentru Katia, experiența străinătății a început poate nu cu cunoașterea fascismului, ci cu primul său șof Mihail Alexandrovici, dominat de rămasățele unei mentalități mic burghize, străină în universul moral al socialismului. Nefericit în căsătoria sa cu un bărbat care a spusul, pentru reală, în oarecare măsură, și dorința de cunoaștere de a se dăru, războiul i se va impune Katiei cu obligația de a revizui toate valorile care merită să fie apărute. Năzuința sa spre puritate a îndepărtat-o de Mihail Alexandrovici a doua zi după căsătorie. Abia războiul, cu filozofia sa aspră, moartea copilului și inima ei mesocitate vor face dintr-o ruptură formală o despărțire reală. Într-o pornire de participare totală, va pleca pe front ca infirmieră. Aici dragostea pentru matorul Bașargin va veni firesc și dacă pasiunea lor are în plin război ceva din surpriza unei margarete apărute neașteptat pe o stîncă arsă de bătaia vijeliilor, apariția ei gîngăș ascunde, modestă, forța cîștigată în împrejurări vitrege, care-i îngăduie să supraviețuiască.

Bașargin, tocmai cînd se americanizăm pentru fiecare englez pe care îl poate economisi țării sale; Katia, rușină în tranșeele scrisoarea soțului care o recheta la o existență păzită; bătrîna Bașargină, temdușească că ar putea să moară, ridicol, de griji, într-un moment cînd milioanele de oameni înfruntă armatele fasciste; Elena, sora lui Piotr, recunoscut, împotriva inimii sale, scîderile unui șof de care, înțelegem că el este despărțit; Surka, rușină și-ași scris numele pe zidurile Reichstagului, pentru simplul motiv că nu l-a cucerit; chiar doctoria aceea — un personaj abia evocat într-o convorbire dintre frați — care, mai bătrîna decît Surka și cu doi copii, acceptă mîhnită iubirea tînarului, dar refuză să-l strice viața căsătorindu-se cu el; chiar acei Egrov, înfrînt, întîmpîtor, care, chinat, într-un lagăr de prizonieri ruși, a susținut spiritul rezistenței cu calitatea lui de secretar al organizației ilegale — toți aceștia recunoscu o linie morală, o disciplină a inimii care preferă înțelegerea cuvîntului nesupravegheat discuția și gestulul grațios, decența, o înfrîncare în stăruirea adevărului, care face totuși înțelegerea, frumusețea și farmecul acestui lumi. Și noi recunoaștem, în această pasiune pentru comunism, o altă expresie a aceleiași obligațiune de soldați definitiv transmiși de adevărul sigur, afl de greu de cîștigat, că viața fiecărui e indestructibil legat de a tuturor și că obligația de a învinge tutelează toate eforturile. E, în sincronismul acestor inimi, legea unei unități morale, căreia Simonov l-a dat o artistică.

Ale

înțelesul logic și prin această ratează și efectul artistic următor. A doua utilizare a termenului: „...cînd mă vedeam copil mi se luminau aleș gîndurile de atunci“ (pag. 64) oferă mai multe sensuri probabile: distinct, bine, frumos ca-ntr-o sesătură fărească. Dar nici unul din aceste sensuri posibile nu ne ajută la deslegarea pînicioarei de la pag. 61. Intrebuintarea unor cuvinte în accepții inedite este desigur recomandabilă, dacă are un scop artistic clar, însă cititorul nu trebuie pus în imposibilitate de a gusta atit nouitate lingvistică propriu zisă cit și, implicit, sensul ei artistic.

CÎNTECUL INIMII MUNCITOREȘTI

de Lev Ozerov

Cercul literar al fabricii de automobile „Lihaciov“ din Moscova a implinit treizeci și unu de ani de existență. Deasupra e fixat un furtun pe care intră aer curat, Fokin începe să lucreze. Sub o presiune de șase atmosfere, nisipul zboară afară. „Stîngeți lumina, spune Nikolai Vasilievici, veți putea vedea totuși și ca înainte“. Și adaugă: — Podurile, uitați-vă la ele o atenție... A devenit curate, sînt chiar frumoase. Da, da, sînt frumoase. Dar asta nu e totul... trebuie arse în cupor pentru a deveni noi, apoi trebuie sculptate cu dalta și cu burghii și vopsite... Prin „structura lui sufletească“ Nikolai Fokin e un liric. La ședințe, cîntețe poezii proprii, foarte rare. E foarte modest și foarte exigent. Cînd discută despre poezie, face observații precise și subtile. Cu noaște bine poezia clasică, răsărită și poezia contemporană, își procură toate volumele din „Biblioteca poetului“. Întilnim adeseori nu numai la fabrică, ci și la anticari, unde vine cu o deosebită plăcere. Fokin locuiește foarte departe de uzină, tocmai în cartierul Ciuhlinka. Soția lui e bolnavicioasă; are multe griji, dar Fokin ține întodeuna capul sus, bun și serios. Nu în zadar spune:

Port pe umeri un munte — destinul lumii... Alt caz — un om care ridică o bară foarte grea, de cîteva zeci de kilograme, dar în același timp ține în mînă o pană ușoară. Trebuie văzut care este mai grea. În orice caz, antrenorul echipei de haltere „Toppeda“ a zis: V. Orlov, serie versuri care se distinge prin concizie și e cu aș spune că versurile lui ridică greutatea. Iată avântul unui muncitor, unui marinar, unui halterofil:

Saltă obiectele în cabină. Valul izbește pupa. Ca un ciocan ciocoval. Vaporul să-l rupă... Controlorul tehnic de la scularie, Valentin Studențnicov, a trecut prin școala grea

Cînd stai, prietene, în casă, nu mă compătimit pe mine, tu. Eu am avut noroc în viață. Știu cum se aprinde focul-n-stăp.

Muncitorul N. Titov a trăit în copilărie în satul Constantinovo, în ținutul Reazan. Este un om care a văzut multe lucruri în viața lui. E unul din primii muncitori sovietici care au vizitat, cu o delegație, Statele Unite ale Americii, în anul 1929. În prezent, N. Titov își scrie amintirile.

Lui Ivan Ilfruc, care lucrează la o mașină automată, îi place versul aforistic. Iată două versuri despre patru muncitori frunțași:

Slăvită fie generația oamenilor curajoși, cărora nu le pasă nici de viscole, nici de ploaie... Constructorul Igor Sarov îmbină într-o singură persoană mai multe talente. Este, în primul rînd, un foarte bun inginer. Inventiile lui sînt cunoscute nu numai în uzină, ci și în muzicant care ține încordată atenția auditoriului, este și un literat cu o creație va-

Konstantin Simonov

Sînt evenimente furtoase care cînd angajează soarta unei colectivități uriașe, pleciutele, nu numai înțelele, nu numai o colosală energie fizică, dar verifică resursele de forță morală, definesc o societate în ceea ce are ea mai caracteristic, luminează oamenii în ceea ce au ei mai intim. De ordinul acestor evenimente răscolitoare sînt războiul, revoluția, efortul de reconstrucție. În ficțiunile literare, recunoaștem de mare răsunet, în ceea ce este zăvăl și nopți, pace și război, viață și moarte, strălucire sălbatică a incendiilor și înfîntele nuanțe ale umbrei, dar confrunțărilor dramatice, contrastelor un ritm, gesturilor semnificative, pasiunilor o expresie, culorilor distinctiv profund. Nuvela lui Konstantin Simonov, laconică, în felul unui film bun, în care fiecare secvență colaborează la o imagine și toate împreună susțin o idee, are tocmai prețul unui asemenea fragment plin de adevăr.

Piotr Semonovici Bașargin, (tînăr profesor la Institutul Industrial din Smolensk, revine în patrie în 1947, după trei ani de război și alți trei ani de peregrinări în străinătate. În răstimpul acesta a înfruntat moartea, a fost rănit, a iubit, a devenit tatăl unui copil pe care nu l-a putut vedea încă nicio dată, continuă încă o dată în noțiunea de patrie o zonă morală originală, de o puritate unică, de o frumusețe mereu înedită, al cărei nume își păstrează a ceea calitate specifică numelor proprii de a fi pronunțate în toate limbile în același fel: comunismul.

Dacă pentru Piotr Bașargin străinătatea e, în înțelesul cel mai propriu al cuvîntului, capitalismul, afaceristul american care speculează dificultățile socialismului, înțelegem înțelegem bucuria că războiul a răpit Rusia milioane de vieți, rusul migrat, singuratic și trist — pentru Katia, experiența străinătății a început poate nu cu cunoașterea fascismului, ci cu primul său șof Mihail Alexandrovici, dominat de rămasățele unei mentalități mic burghize, străină în universul moral al socialismului. Nefericit în căsătoria sa cu un bărbat care a spusul, pentru reală, în oarecare măsură, și dorința de cunoaștere de a se dăru, războiul i se va impune Katiei cu obligația de a revizui toate valorile care merită să fie apărute. Năzuința sa spre puritate a îndepărtat-o de Mihail Alexandrovici a doua zi după căsătorie. Abia războiul, cu filozofia sa aspră, moartea copilului și inima ei mesocitate vor face dintr-o ruptură formală o despărțire reală. Într-o pornire de participare totală, va pleca pe front ca infirmieră. Aici dragostea pentru matorul Bașargin va veni firesc și dacă pasiunea lor are în plin război ceva din surpriza unei margarete apărute neașteptat pe o stîncă arsă de bătaia vijeliilor, apariția ei gîngăș ascunde, modestă, forța cîștigată în împrejurări vitrege, care-i îngăduie să supraviețuiască.

Bașargin, tocmai cînd se americanizăm pentru fiecare englez pe care îl poate economisi țării sale; Katia, rușină în tranșeele scrisoarea soțului care o recheta la o existență păzită; bătrîna Bașargină, temdușească că ar putea să moară, ridicol, de griji, într-un moment cînd milioanele de oameni înfruntă armatele fasciste; Elena, sora lui Piotr, recunoscut, împotriva inimii sale, scîderile unui șof de care, înțelegem că el este despărțit; Surka, rușină și-ași scris numele pe zidurile Reichstagului, pentru simplul motiv că nu l-a cucerit; chiar doctoria aceea — un personaj abia evocat într-o convorbire dintre frați — care, mai bătrîna decît Surka și cu doi copii, acceptă mîhnită iubirea tînarului, dar refuză să-l strice viața căsătorindu-se cu el; chiar acei Egrov, înfrînt, întîmpîtor, care, chinat, într-un lagăr de prizonieri ruși, a susținut spiritul rezistenței cu calitatea lui de secretar al organizației ilegale — toți aceștia recunoscu o linie morală, o disciplină a inimii care preferă înțelegerea cuvîntului nesupravegheat discuția și gestulul grațios, decența, o înfrîncare în stăruirea adevărului, care face totuși înțelegerea, frumusețea și farmecul acestui lumi. Și noi recunoaștem, în această pasiune pentru comunism, o altă expresie a aceleiași obligațiune de soldați definitiv transmiși de adevărul sigur, afl de greu de cîștigat, că viața fiecărui e indestructibil legat de a tuturor și că obligația de a învinge tutelează toate eforturile. E, în sincronismul acestor inimi, legea unei unități morale, căreia Simonov l-a dat o artistică.

Ale

lucăfarul

lucăfarul

La Budapesta

Pe marginea unui roman diversionist

De mai bine de patru secole, o ramură mai subțire dar apreciată a literaturii engleze a căutat să intre-vadă printre norii viitorului fața de mine a lumii noastre. De la Utopia lui Thomas Morus pînă la **Primii oameni** în lună a lui H. G. Wells, atîta scriitori de frunte au unit ingenios realitatea cu ficțiunea, știința cu dorința de mai bine, pentru a crea o lume imaginată, scutită de raclele societății bazate pe exploatare. Englezul citește cu pasiune asemenea profeții, unora mai tîrziu scriitori de inteligență și se pare că, în decursul vremii, a sorbit arar din ele o forță care l-a minat la revoluție sau la schimbări sociale importante. În ultimii ani, succesele spectaculare ale științei și în special ale astronauticii, au făcut loc în Occident unei pletoare de romane fantastice de valoare discutabilă. De unul din acestea din urmă ne vom ocupa în rîndurile de față, nu pentru valoarea lui literară, pentru că nu este vorba de așa ceva, ci dat fiind că, în condițiile războiului rece, presa de tiraj și filmul au făcut din el o armă.

E vorba de romanul lui Constantine Fitz-Gibbon, **When the kissing had to stop** (Cînd sărutul a trebuit să se oprească), apărut recent și în jurul cărui s-a organizat un tapaj demn de o cauză mai bună. Acțiunea romanului se petrece într-un viitor apropiat. Atît de apropiat, încît toate problemele majore ale Angliei actuale n-au fost încă soluționate și o bună parte din conducătorii ei de azi mai sînt în viață.

Pe scurt, romanul s-a putut rezuma: o guvernare laboristă, lozincile pacifiste, desființarea bazelor militare americane din Anglia și consimțirea la dezarmare au dus de ripă Regatul Unit, care a devenit o „colonie” și populația ei a fost deportată pe continent.

În amănunt, romanul este o colecție de spereții: din arsenalul războiului rece. Reintînim aici toate răsufletele amenințări din atît de lamentabil decedate campanii antisovietice, agitate periodic între 1918 și 1960. Este deci evident că Fitz-Gibbon a lansat o diversione de la actuala stare de spirit din Marea Britanie și că cercurile reacționare au îmbrățișat-o în grabă; că „avertismentul” la adresa mișcării engleze pentru pace merge mină în mină cu încercarea de a semăna neîncredere în propunerile sovietice de dezarmare; că pe alte căi, se schițează o fandare antisovietică, paralelă reinvenții argumentelor clicii mînceniste. Și toate acestea cîd? Într-un moment cîd „pupăturile” dintre Downing Street și Bonn sînt mai duioase ca oricînd, vizitele dintre conducătorii Marii Britanii și R.F. Germane se succed periodic, contractele de livrare de armament britanic către Germania federală se înmulțesc și se amplifică și se pune chiar problema creării unor baze germane în Marea Britanie. Cu alte cuvinte: nu reînvierea militarismului german constituie pericolul cel mare, ci invitația sovietică la dezarmare generală și totală!

Se pare că necesitatea unei „perdele de fum” s-a făcut simțită nu numai pentru că prea marea intimidată dintre guvernele și militarii de la Londra și Bonn a început a trezi suspiciuni în opinia publică britanică, dar și pentru că revelarea recentă a unor

planuri ale Wehrmachtului a stîrnit temeri foarte puțin ascunse. Englezul de pe stradă își dă foarte bine seama că Bundeswehrlul în uniforme americane nu este decît Wehrmachtul cu vultur și zvastică și că militarii prusaci visează din nou, ca întotdeauna, să cîștige într-un fulgerător război viitor ceea ce au pierdut într-un lung război trecut.

Despre ce planuri este vorba? După revelațiile procesului de la Nürnberg, ale culegerilor de documente publicate de Ministerul de externe al U.R.S.S., de Departamentul de Stat și Foreign Office, cercetări recente ale istoricilor englezi, germani și sovietici ca și mărturiile mai recente ale unor foste căpetenii naziste, au permis cercetătorului sovietic A. Leonidov o foarte

„lichidabili” din primul moment; 9) o listă „albă” indica pe cei pe care Wehrmachtul și Gestapo-ul urmează să-i considere „colaboratori”; 10) se creau lagăre de concentrare; 11) toți antifasciștii și evreii trebuiau uciși; 12) un Informationsheft G. B. stabila universitățile, colegiile, bisericile, zărele, muzeele, galeriile de pictură, instituțiile care trebuiau „lichidate”, Insulele britanice urmau să fie repopulate cu danezi, norvegieni și olandezi, trebuiau să fie total „germanizate” în timp de două generații și apoi încorporate ca o provincie în marele Reich german.

Este neîndoielnic că, în cazul unei victorii, Hitler și-ar fi adus la îndeplinire crimele lui obiective. Că o victorie militară era mai mult decît probabilă, au mărturisit toți experții și au confirmat mărturiile lui Churchill asupra forței britanice în vara lui 1940. Ce a determinat, totuși pe Hitler să amîne mereu data debarcării? (15 august — 25 august — 15 septembrie — 21 septembrie — 24 septembrie — primăvara 1941). Hitler nu era speriat de flota britanică. Luftwaffe era în măsură să anihileze R.A.F.-ul. Intervenția imediată a Statelor Unite nu era probabilă, din cauza forței lor militare infime la acea vreme. Dispariția duelului de Windsor nu constituia nici ea un mare impediment. Marea, singurul impediment era Uniunea Sovietică. Hitler se temea de o intervenție armată sovietică în timpul atacării Angliei. De asta a schimbat planul „Seelöwe” cu planul „Barbarossa”, cu gîndul de a lichida mai întîi Uniunea Sovietică, pentru ca abia după aceea să se întoarcă împotriva Angliei.

În fine, putem aspira la poziții superioare la haltere, schi dar mai ales la hochei pe gheață — căci maestrul cehoslovac exclamau acum doi-trei ani, referindu-se la calitățile fizice ale jucătorilor noștri: Voi ar trebui să luptați cu canadienii! Dar tehnica, tehnica...

Tehnica, dacă nu mă înșel, se învață. Ca să înveți bine, ai nevoie de profesori buni și

interesant studiu de sinteză asupra Soarelui rezervate Marii Britanii („Mejdanarodnaja Jizni”, numerele pe aprilie și iunie 1960).

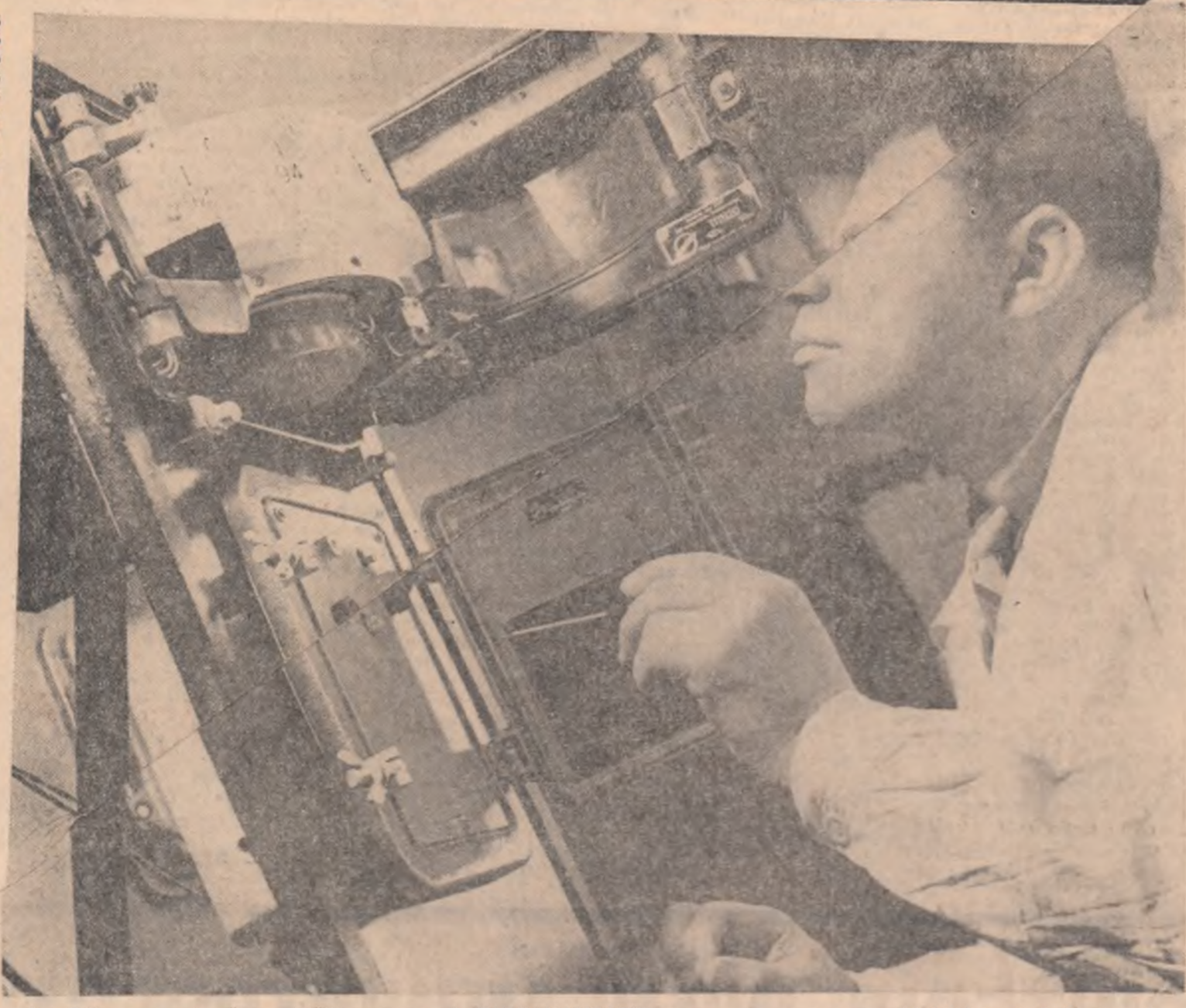
Hitler spera să cucerească insulele britanice chiar fără o intervenție militară. Planul de debarcare „Seelöwe (leul de mare) era, așa cum mărturisește amiralul Raeder, „ultimul resort”, în cazul cînd tentativele de infiltrare „pașnică” ar fi eșuate. Naziiștii contau pe: 1) o revoluție fascistă în Anglia; 2) o răscoală de mari proporții în Irlanda de nord; 3) o lovitură de stat și reînnoirea pe tron a ducelui de Windsor.

Pierzînd pe „cartea Windsor” și întrucît de teama opiniei publice britanice, clică reacționară Cliveden și irlandezii nu au mișcat un singur deget, Hitler s-a văzut nevoit să treacă la varianta militară de cucerire a Angliei.

Directiva nr. 16, din 16 iulie 1940, prevedea o debarcare pe front larg, în ziua de 15 august 1940, pornind de la baze navale continentale, în spatele perdelei aviatice a lui Goering, care ar fi atacat Home-fleet-ul și în timp ce forțele aeriene italiene ar fi reținut în Mediterana flota britanică.

Directiva nr. 16, purtînd semnătura lui Hitler, nu se deosebea prea mult de orice alt plan de agresiune. Elementul original, cu totul nou, și cel mai revoltător, îl constituie însă „Ordinul cu privire la organizarea și funcționarea guvernămintului militar în Anglia”, semnate de Von Braunschicht, la 9 septembrie 1940. Acestea prevedeau, negru pe alb: „întreaga populație bărbătească validă, între 17 și 45 ani, în afară cînd situația locală ar cere o dispoziție specială, va fi internată și expedită pe continent în termenul cel mai scurt”. De ce măsurii atît de extreme? Pentru că OKW-ului i se părea prea „blînde” ordinea anterioară din 27 iulie 1940.

Merită să vedem în ce constă prea marea lor „blîndețe”: 1) confiscarea întregii avuții naționale, industriale și a proprietăților particulare; 2) stabilirea unui regim de infometare și decimare a întregii populații; 3) introducerea codului penal german; 4) executarea tuturor persoanelor care nu vor fi depus armele în 24 ore; 5) toți parlamentarii și conducătorii bisericii anglicane vor fi considerați criminali; 6) toți oamenii de stat, scriitorii, clericii, savanții și artiștii vor fi luați ostați; 8) o listă „neagră” cu 2.700 nume prevedea pe cei

Ing. Trifanov cercetează proprietățile unor gaze la GAZOANALIZATOR, — aparat care, acum, se fabrică în serie la Leningrad

Tolstoi în viața de fiecare zi

Din amintirile secretarului său

In 1907-1909, am avut fericirea să trăiesc la Iasnaia-Poliana și să l ajut pe marele Tolstoi la lucrările sale. De obicei, L. N. Tolstoi se scula din somn în jurul orei 8 și aproape imediat după aceea pleca la pîmbare. Pîmbarea matinală nu era de lungă durată — cam o jumătate de oră. Adeseori nu-l însoțea nimeni; aceste clipe matinale de interiorizare îi creau un echilibru sufletesc care stăruia toată ziua. Foarte adesea, după ce se întorcea de la pîmbare, L. N. Tolstoi înfîlțea în apropierea casei, săraci, exilați politici duși la locul de osîndă, condamnați ce se reînnoceau spre casă, după terminarea surghiunului sau pe obîșnușii trecători. Toți primeau ajutor din partea lui Tolstoi. Cîteodată, exilații politici îi povesteau triste istorie a vieții lor, care îl impresionau nespus de mult pe marele scriitor.

Trecînd prin sufragerie, Lev Nikolaevici lua cu sine corespondența clasată de mine: scrisori, cărți, articole și ziar. Reîntors în camera sa de lucru, L. N. Tolstoi își lua cafeaua și totodată începea să citească scrisorile. Adeseori se întimpla ca, o scrisoare, să-l intereseze sau să-l emoționeze în mod deosebit. Atunci, imediat mă chema și-mi dicta răspunsul pe care eu îl stenografiam. Unele scrisori le puneam de o parte pentru a le răspunde mai tîrziu; pe alte scrisori însemna „N. N. o să răspundă”. Aceasta însemna că mă însărcina să răspund; pe altele însemna cu

inițialele B. O. (Bez otveta) fără de răspuns. După cît am putut observa, pe Tolstoi îl preocupau mai mult scrisorile soșite de la cei închiși și de la cei trimiși în batalioanele disciplinare pentru că refuzaseră să satisfacă cererile serviciului militar. Pe acești oameni îi considera primii soli ai viitorului. Nu rareori ajungeau pînă la noi știrile că unul sau altul din acești martiri murera în închisori sau în exil, unde bîntuia epidemia de tifos.

În fiecare dimineață, Lev Nikolaevici citea cărțile sale preferate. Și terminînd cu toate aceste treburi, Lev Nikolaevici se apuca de lucru. În timpul lucrului, el avea nevoie de o liniste absolută; închidea cele două uși care despărțeau biroul lui de sufragerie și foarte rar pășea camera de lucru înainte de ora fixată. Timp de doi ani cît am stat la Iasnaia Poliana, aproape că nu țin minte să se fi abătut de la acest program. Nimeni nu intra la el în timpul lucrului, cu excepția Sofiei Andreevna. Pe la orele 2-3 d.a., terminînd lucrul, intra în sufragerie pentru micul dejun. Pe obraz i se distingeau urmele nerșefale muncii. Minca repede, dar ochii îi erau apășiți undeva în depărtare, parcă înșeva ceva, ceva ce numai el singur vedea. Mi-am adus aminte de cuvintele franțuzoaicei Anna Serone, guvernanta copililor

lui Tolstoi, că în privirea lui se citește parcă așteptarea unei minuni pe cale de a se împlîni. Luîndu-și degrabă dejunul și terminînd repede discuțiile cu vizitatorii — dacă erau — Lev Nikolaevici pleca să se pîmbare pe jos sau călare. Neliniștit de sănătatea lui, Sofia Andreevna îl întreba unde pleacă. Întrebarea aceasta la început îl supăra, deoarece el nu știa precis unde va merge; totul depindea de timp și de dorință; dar, mai tîrziu, învingîndu-și supărarea, și din dorința de a face plăcere alcuiva, el preciza destinația. De atunci, L. N. Tolstoi a fost întotdeauna însoțit de cineva de-ași casei, care îl urma la o distanță oarecare. Lui Tolstoi nu-i plăcea să se folosescă de serviciile oamenilor din curte; dar, cînd imi venea rîndul să-l însoțesc, el primea cu bucurie. Îl urmaam la o distanță de 50 de pași, respectîndu-l izolarea, și lînd în acest timp el se concentra asupra creației sale. Foarte rar imi adresa cîte un cuvînt. Se pîmbare pe lîngă pădurea învecinată, care purta un nume istoric, „Zaseka” (În timpurile de demult, locuitorii, de frica năvălirii dușmanilor „Zaseka”, au tăiat pădurea pentru a face baricade). „Zaseka” a jucat un rol important în creația lui Tolstoi, care și-a petrecut majoritatea vieții la Iasnaia-Poliana.

Mă gîndesc, de asemenea, că puștinica ar putea să se prezinte mai bine, fiindcă seama de valorile native excepționale pe care le întrezăream în de an în rîndurile începătorilor. Și-apoi, performanțele unor fruntași ai boxului românesc ne îndreptățesc să cerem ceva mai mult decît acea unică medalie de bronz la recenta Olimpiadă.

În fine, putem aspira la poziții superioare la haltere, schi dar mai ales la hochei pe gheață — căci maestrul cehoslovac exclamau acum doi-trei ani, referindu-se la calitățile fizice ale jucătorilor noștri: Voi ar trebui să luptați cu canadienii! Dar tehnica, tehnica...

Tehnica, dacă nu mă înșel, se învață. Ca să înveți bine, ai nevoie de profesori buni și

LAZI

Intr-un volum de reportaje intitulat **Violete din Neapole**, scriitorul polonez Jerzy Putrament a publicat notele unei recente călătorii în țara noastră, Turcia, Egipt, Italia și Grecia. Ilustrat de graicianul Iulian Zebrowski, volumul prezintă o comparație elocventă între țările vizitate, subliniind dezvoltarea pe care a favorizat-o construcția socialismului și handicapul pe care îl reprezintă ajutorul „jamii libere” pentru unele state mediteraneene.

Două sute douăzeci și șapte intelectuali spanioli (printre care scriitorii José Maria Penan, Jose Camillo Cela și Ramon Perez de Ayala, regizorii Juan Bardén, Juan Antonio și Luis Berlanga cît și fostul rector al Universității din Madrid Pedro Lain Entralgo) au semnat un manifest împotriva cenzurii care funcționează actualmente în Spania franchistă.

Editura „Helicon” din Budapesta a inițiat publicația lucrărilor din literatura universală care se referă la legenda doctorului Faust. Seria a început cu traducerea lui Johannes Faust de D. Spies. Al doilea volum, Dr. Faustus, drama de Marlowe, se află sub tipar.

India, Jurnal 1915 — 1943 se intitulă colecția unor extrase din „Jurnalul” lui Romain Rolland, care se referă la India și la întîlnirile scriitorului francez cu Gandhi, Tagore, Bose, Nehru.

Extrasele mai cuprind și note marginale ale lui Rolland la lucrările sale despre Ramakrishna, Vivekananda și Gandhi, precum și un important număr de pagini consacrate luptei de eliberare a Indiei.

În cadrul Decadei artei și literaturii moldovenești, care s-a ținut la Moscova, s-a organizat la Biblioteca Lenin o expoziție a cărții moldovenești.

Citirele indicate de unul din standurile expoziției sînt semnificative pentru dezvoltarea culturii și literaturii moldovenești. Astfel, între 1951 și 1959 s-au editat 6.462 cărți, cu un tiraj de aproape 54 milioane de exemplare.

Povești populare se intitulă o colecție în trei volume, totalizînd peste 3000 pagini, care adună la un loc o mare parte din tezaurul folcloric din R. P. Ungară. Fiecare poveste este însoțită de note explicative. Criticul literar Gyula Ortlay semnază o foarte cuprinzătoare introducere istorică și filologică asupra poveștilor populare maghiare.

Prima ediție științifică completă a poemelor, prozei și scrisorilor lui Serghei Esenin va cuprinde cinci volume și va apărea integral pînă la sfîrșitul anului viitor.

Publicațiile U.R.S.S. în 1959, buletinul anual editat la Camera națională a cărții, arată că titlurile apărute în cursul anului trecut în Uniunea Sovietică reprezintă o cincime din întreaga producție mondială a editurilor.

De asemenea, buletinul ne informează că în 1959 s-au tradus în ruse peste 9965 cărți din 57 limbi ale Uniunii Sovietice, precum și din 41 limbi străine.

Prieteniile Annei Seghers din R.D.G. și R.F.G., din Bulgaria, Brazilia, Argentina, R. P. Chineză, Mexic, Austria, Polonia, Ungaria, Chile, Anglia și Olanda, au stîrnit în volum omagial, editat de editura berlineză „Aulbau” cu ocazia celor săizeci de ani ai marelui scriitor german, mărturiile de respectului și admirației lor pentru scriitoarea și luptătoarea politică.

Invățăm bucuroși

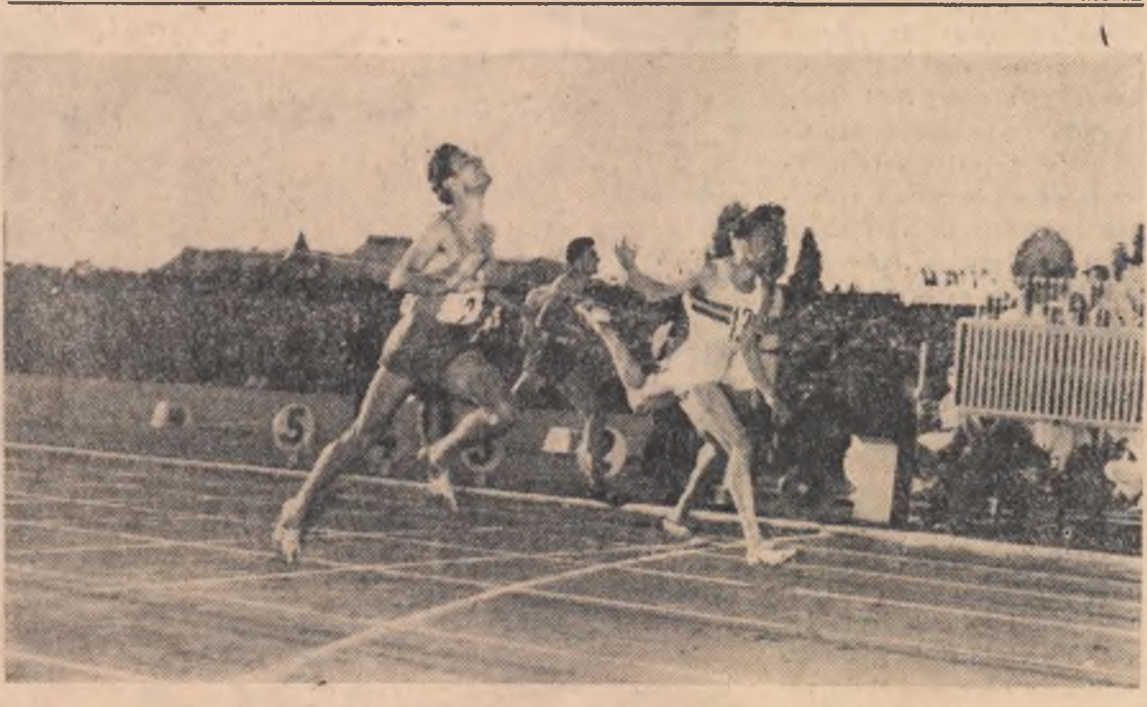
Miscarea noastră atletică a primit, în cheutul ei prefios, prin sosirea celor trei antrenori sovietici — Filin, Popov și Mitropolski. Ca întotdeauna și în toate sensurile, frații mai mari ne întînd la nevoie mina puternică al cărei sprijin s-a dovedit — fără excepție — salutar.

Că era într-adevăr nevoie de sprijinul acesta, mi se pare inutil s-o mai spun. Simpla constatare a faptelor anulează necesitatea demonstrației. Se știe, nu de azi de ieri, că suferim de medicodiscipline acută la anumite discipline atletice, iar pe alocuri chiar și acest calificativ, de loc măgulitor dealtminteri, sună cam blînd...

Cei trei specialiști din U.R.S.S. vin să acționeze tocmai în punctele de extremă rămînire în urmă: sprint, aruncări, lungime. Ținînd seama de înalta lor calificare, de acea pasiune — specifică omului sovietic — care-i animă cînd e vorba să transmită știința noului, a experienței înaintate, nu ne îndoiim că rezultatele vor fi masive și îmbucurătoare. Elementul uman, slavă Domnului, nu ne lipsește! Numai că trebuie lămurite niscăi mistere mărunte — de pildă, de ce un vitez din talent, ca Stamatescu, trecînd de la o alergare „naturală”, pe

SPORTIV

este cazul să apelăm la ei fără nici un fel de prejudecăți — pentru că, vorba ceea, nu-i rușine să-nțrebi, e rușine să nu știi! În definitiv, am dat și noi altora, cînd și unde-a fost cazul, un oarecare sprijin — în rugby și la volei, între altele — și se pare că n-a ieșit tocmai rău.

Finala probei de 200 m. plat bărbăți, pe stadionul Republicii.

CRONICAR

M. Roșca